

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Τμήμα Φιλολογίας

ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

8^η ΔΙΑΛΕΞΗ
Π. ΓΑΚΗΣ
gakis@sch.gr

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- Η χρήση των Η/Υ από μόνη της παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα όταν εντάσσεται στην ανάλυση γλωσσικών δεδομένων:
- 1. **Ταχύτερη και αλάνθαστη επεξεργασία των γλωσσικών δεδομένων**. Ο Η/Υ όταν εκτελεί μηχανιστικές διαδικασίες, όπως είναι το μέτρημα και η διαχείριση συμβολοσειρών, όπως γίνεται στην περίπτωση της λίστας συχνότητας λεξιλογίου και του πίνακα συμφραζομένων, είναι **ακριβής και γρήγορος** δίνοντας απαντήσεις σε **ερωτήματα** που σε παλαιότερα χρόνια θα **χρειάζονταν** πολλά **ανθρωποέτη** φιλολογικής εργασίας για να απαντήσει κανείς.
- 2. **Προαγωγή της μαθητοκεντρικής προσέγγισης**. Ο Η/Υ επιτρέπει την **ευέλικτη οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας**, τόσο από πλευράς **χώρου**, όσο και **χρόνου** και προσαρμόζεται στις **ανάγκες** και τα **κίνητρα** του μαθητή.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

- 3. «Ανοιχτή» παροχή γλωσσικών δεδομένων.** Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά εκπαιδευτικά εγχειρίδια ο Η/Υ επιτρέπει την **ανανέωση του διδακτικού υλικού**
- 4. Εξειδίκευση της μαθησιακής διαδικασίας** στις ιδιαίτερες ανάγκες του εκπαιδευομένου. Ο Η/Υ μπορεί να **εξειδικεύσει** τις διδακτικές διαδικασίες στις **ανάγκες** και τον μαθησιακό **ρυθμό** του μαθητή

ΗΣΚ ως μέθοδος γλωσσικής διδασκαλίας

1. **Παροχή «πραγματικών»** παραδειγμάτων: Η γλώσσα **δεν μπορεί να εφευρεθεί**. Μπορεί μόνο να **αιχμαλωτιστεί** (Sinclair 1997). Δίνει «ποιότητα» του γλωσσικού υλικού που παρεχόταν ως διδακτικό «παράδειγμα». Τα ΗΣΚ είναι ανεκτίμητη πηγή αυθεντικού γλωσσικού υλικού.
2. **Γνώση της γλωσσικής διαίσθησης**. Η γλωσσική χρήση εξελίσσεται παράλληλα, τόσο στο επίπεδο του **συνειδητού** όσο και στο επίπεδο του **ασυνειδητού**. Τα ΗΣΚ επιτρέπουν την **ποσοτική αξιολόγηση της γλωσσικής χρήσης** και τον **εντοπισμό συχνοτικών συσχετίσεων** που η χρήση συμβατικών διδακτικών εγχειριδίων δεν θα μπορούσε ποτέ να αποκαλύψει.

ΗΣΚ ως μέθοδος γλωσσικής διδασκαλίας

- 3. Διερεύνηση του γλωσσικού περιβάλλοντος.** Η **διδασκαλία** της γλώσσας παραδοσιακά έδινε **έμφαση** στη κάθε **λέξη** ξεχωριστά. Ωστόσο, ένα μεγάλο μέρος της σημασίας μιας λέξης καθορίζεται από τα άμεσα συμφραζόμενα η έρευνα των οποίων είναι εφικτή μέσα από τη χρήση ΗΣΚ. Η παραγωγή πινάκων συμφραζόμενων επιτρέπει στο **δάσκαλο και το μαθητή να έχουν μια συνολική εικόνα του τι προηγείται και του τι έπεται της λέξης που εξετάζουν**. Ο εντοπισμός των συνεμφανιζόμενων τύπων (collocates) δείχνει ότι η λεξική σημασία πολλές φορές λειτουργεί πέραν της μιας λέξης και χρησιμοποιεί λεξικές νησίδες για να εξειδικεύσει σημασιολογικές λειτουργίες.

ΗΣΚ ως μέθοδος γλωσσικής διδασκαλίας

- 4. Επικέντρωση στην ποικιλία**. Μια από τις σημαντικότερες προσφορές των ΗΣΚ στη γλωσσική διδασκαλία είναι η κατάδειξη της γλωσσικής ποικιλίας που υπάρχει διάχυτη σε όλα τα επίπεδα της γλωσσικής οργάνωσης. Το διδακτικό εγχειρίδιο σχεδόν πάντα προσφέρει γραμματικές και λεξιλογικές δομές που εμφανίζονται αμετάβλητες και λειτουργούν ως πρωτοτυπικά παραδείγματα (Mindt 1997). Η χρήση των ΗΣΚ επιτρέπει τη γνωριμία του μαθητή με την «φυσική» ποικιλία στη γλώσσα και του δίνει τη δυνατότητα να διαμορφώσει αντίληψη για το **ποιο είναι το εύρος των λεξικών και γραμματικών επιλογών**

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Λογοτεχνία
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ:	5 διδακτικές ώρες
Θεματολογία / Στόχοι:	Οι μαθητές θα πρέπει: Να συνειδητοποιήσουν τη διαφορά ανάμεσα στη λογοτεχνία και την ιστοριογραφική αφήγηση: αν η λογοτεχνία αναπαριστά τον αντίκτυπο των ιστορικών γεγονότων στο επίπεδο της ατομικής ζωής, η Ιστορία ενδιαφέρεται κυρίως για μακροσκοπικά σύνολα. (ΔΕΠΠΣ, Νεοελληνική Λογοτεχνία, σελ. 3804)
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	ΕΘΕΚ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Το προτεινόμενο σενάριο είναι δυνατό να εφαρμοστεί σε μια διαθεματική προσέγγιση των γνωστικών αντικειμένων της Λογοτεχνίας και της Ιστορίας. Στον ΕΘΕΚ έχουν καταχωριστεί λογοτεχνικά έργα σύγχρονων πεζογράφων (κυρίως από το 1980 και μετά). Αυτά αξιοποιούνται για την εκπόνηση μιας ομαδικής διαθεματικής εργασίας. Οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν αποσπάσματα στα οποία περιγράφονται γεγονότα της σύγχρονης ιστορίας της Ελλάδας, όπως η γερμανική Κατοχή.

Όλες οι αναζητήσεις των μαθητών στο σώμα κειμένων θα πρέπει να γίνουν στο υποσύνολο των λογοτεχνικών κειμένων του γενικού σώματος.

Προτείνεται το σενάριο να εφαρμοστεί σε συνδυασμό με τη διδασκαλία του αντίστοιχου κεφαλαίου της Ιστορίας της Γ΄ Γυμνασίου, «Ο Β΄ παγκόσμιος πόλεμος και η Ελλάδα. Η συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο, η κατοχή και η εθνική αντίσταση»).

Ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει τα ιστορικά γεγονότα της εποχής (Β΄ παγκόσμιος, γερμανική Κατοχή), τονίζοντας ότι τα ίδια ιστορικά γεγονότα παρουσιάζονται μέσα από τα λογοτεχνικά έργα σύγχρονων πεζογράφων.

Χωρίζει τους μαθητές σε 2 ομάδες και αναθέτει τη διαθεματική εργασία που περιγράφεται στις ακόλουθες δραστηριότητες. Οι εργασίες παρουσιάζονται στην τάξη από τις 2 ομάδες.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Εντοπίστε στον ΕΘΕΚ αποσπάσματα κειμένων της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας στα οποία περιγράφονται ή γίνεται αναφορά στα γεγονότα του Β' Παγκοσμίου πολέμου και ιδιαίτερα στον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες βίωσαν την Κατοχή. Παρουσιάστε τα αποσπάσματα αυτά και συνδέστε τα με την παρουσίαση των ιστορικών γεγονότων, όπως αυτή γίνεται στο βιβλίο της Ιστορίας σας. Σε τι νομίζετε ότι διαφέρει η ιστοριογραφική αφήγηση από αυτή της λογοτεχνίας;

Για να εντοπίσετε στον ΕΘΕΚ τα σχετικά αποσπάσματα λογοτεχνικών κειμένων:
Επιλέξτε το υποσύναλο:

Σώματα κειμένων	Γενικό Σ.Κ.
Μέσο Δημοσίευσης	Όλα
Κειμενικό είδος	Λογοτεχνία
Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
Θέμα	Όλα
Ειδικότερο θέμα	Όλα
Εκδότης / Πηγή κειμένου	Όλα
Συγγραφέας	Όλα
Ημερομηνία	Όλα

Κάντε τις αναζητήσεις σας ως εξής:

Ομάδα Α:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	Κατοχή		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	☒
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	☐
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	☐
Χαρακτήρες μετά	☐
Στοιχισμός ως προς το [] κριτήριο	

Ομάδα Β:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	Γερμανοί		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	☒
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	☐
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	☐
Χαρακτήρες μετά	☐
Στοιχισμός ως προς το [] κριτήριο	

Γ.3.1. Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων – η σύγκριση

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ΄ Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ:	3 διδακτικές ώρες
Θεματολογία / Στόχοι:	Οι μαθητές θα πρέπει: Να συνεχίσουν τη γνώση των φαινομένων της γλώσσας <u>μέσα από την παράλληλη και συνδυαστική διδασκαλία της γραμματικής και του συντακτικού της αρχαίας ελληνικής και της νέας ελληνικής</u> (πορεία από τη συγχρονία στη διαχρονία) όπου αυτό είναι εφικτό. (ΔΕΠΠΣ- Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, σελ. 3814)
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	ΕΘΕΚ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στο προτεινόμενο σενάριο παρουσιάζονται τα ανώμαλα παραθετικά των επιθέτων και επιρρημάτων και επιχειρείται η σύνδεσή τους με τα νέα ελληνικά μέσω των τύπων που επιβιώνουν με την αρχική μορφή τους. Επιπλέον, αξιοποιούνται οι συμφραστικοί πίνακες, ώστε να συγκρίνουν οι μαθητές τον τρόπο εκφοράς του β' όρου σύγκρισης στα αρχαία και τα νέα ελληνικά. Η παρουσίαση του φαινομένου της σύγκρισης ξεκινά από τα νέα ελληνικά, ώστε οι μαθητές να θυμηθούν (ή, αν δεν έχει διδαχθεί ακόμη, να μάθουν) πώς εκφέρεται ο β' όρος σύγκρισης στη νέα ελληνική γλώσσα. Στη συνέχεια συγκρίνουν με τα αρχαία ελληνικά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αναζητήστε στο σώμα κειμένων τις λέξεις **μείζον**, **πλέον**, **μείον** και **ήσων** με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	μείζον πλέον μείον ήσων		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

Μελετήστε τα αποτελέσματα της αναζήτησης κάθε λέξης και προσπαθήστε μέσα από την χρήση της να καταλάβετε τι σημαίνει. Επιλέξτε 1 ή 2 προτάσεις που θεωρείτε ενδεικτικές της χρήσης της λέξης.

Ο διδάσκων υπογραμμίζει την αρχαιοελληνική της προέλευση των λέξεων που αναζητήθηκαν, π.χ.

Η λέξη μείζων που χρησιμοποιούμε στα νέα ελληνικά με τη σημασία μεγαλύτερος και σημαντικός, είναι αρχαία ελληνική. Μάλιστα, είναι ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου μέγας.

2. Μελετήστε τον ακόλουθο συμφραστικό πίνακα και σημειώστε στην αντίστοιχη στήλη αν το επίθετο ή επίρρημα που χρησιμοποιείται είναι συγκριτικού ή υπερθετικού βαθμού.

		Συγκρ.	Υπερθ.
Είναι από τα	ωραιότερα δημοτικά τραγούδια		
Δεν υπάρχει τίποτε	ωραιότερο από αυτά		
αυτό το ταξίδι μερικά από τα	ωραιότερα ποιήματα του, όπως τ		
Αλλά υπάρχει τίποτα	ωραιότερο από τη Βραζιλία		
Το	ωραιότερο γκολ της Ιστορίας;		
πόλεις που παρουσίασαν την	ταχύτερη ανάπτυξη πληθυσμού		
υσμός των πόλεων αυξάνεται	ταχύτερα απ' όπ αυξάνεται ο		
σεις και ανέπτυξαν πολιτισμό	ταχύτερα από εκείνους που κατ		
Μέσα στο στίβο, είσαι ο	ταχύτερος αθλητής του		
κόσμου.			
υρώπη μειώνεται και μάλιστα	ταχύτερα από την Ελλάδα, ενώ		
ρηση ενός προσώπου, με τον	ταχύτερο δυνατό τρόπο, τις α		
ρολόι που μας λέει την ώρα	ακριβέστερα από όσο η κρίση		
των δένδρων και αποδείχτηκε	ακριβέστερη εκείνης του άνθρ		
διαθέ	Τα ακριβέστερα στοιχεία που		
πλάνο της επιστροφής ήταν ο	ευτυχέστερος άνθρωπος στον		
και μετά το γάμο του ήταν το	ευτυχέστερο γεγονός γι' αυτόν		
ο μέρος του προγράμματος ήταν	ευτυχέστερο του δευτέρου.		

Πίνακας 1

Εδώ αξιοποιείται ο συμφραστικός πίνακας που παρουσιάζεται στο σενάριο **Ο συγκριτικός βαθμός - η σύγκριση** της Β' Γυμνασίου, ώστε να γίνει μια επανάληψη του τρόπου εκφοράς του β' όρου σύγκρισης στα νέα ελληνικά. Οι μαθητές καλούνται να σημειώσουν στην αντίστοιχη στήλη αν το επίθετο ή επίρρημα που χρησιμοποιείται είναι συγκριτικού ή υπερθετικού βαθμού.

3. Μελετήστε στον πίνακα 1 τα επίθετα συγκριτικού βαθμού. Τι συγκρίνεται; Τι υπάρχει μετά από τον συγκριτικό; Γενικεύστε τις παρατηρήσεις σας ως κανόνα εκφοράς του β' όρου σύγκρισης.

Ξεκινώντας από την εκφορά του β' όρου σύγκρισης στα νέα ελληνικά, ο διδάσκων παρουσιάζει τον β' όρο σύγκρισης στα αρχαία ελληνικά.

4. Μεταφράστε τις ακόλουθες προτάσεις από τα νέα στα αρχαία ελληνικά, αξιοποιώντας όσα μάθαμε για τα παραθετικά και την εκφορά του β' όρου σύγκρισης.

Ο Ξέρξης ήταν πιο πλούσιος από τον Θεμιστοκλή.

.....

Οι ιππείς ήταν περισσότεροι από τριακόσιους.

.....

Η αρετή είναι καλύτερη από κάθε αξίωμα.

.....

Είναι καλύτερο να είσαι υγιής παρά πλούσιος.

.....

Εγώ είμαι δύο χρόνια μεγαλύτερός σου. (μεγαλύτερος = γεραιότερος)

.....

Γ.3.2. Τα ουσιαστικά παῖς, γυνή, ναῦς, χεῖρ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ' Γυμνασίου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γλώσσα
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ:	2 διδακτικές ώρες
Θεματολογία / Στόχοι:	Οι μαθητές θα πρέπει: Να κατανοήσουν τη διαχρονική διάσταση της ελληνικής γλώσσας (ΔΕΠΠΣ, Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, σελ. 3813)
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	<ul style="list-style-type: none"> • ΕΘΕΚ • Σχολικό βιβλίο • Ηλεκτρονική έκδοση λεξικού Τριανταφυλλίδη

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Το παρόν σενάριο αξιοποιεί τον ΕΘΕΚ με στόχο την κατανόηση των παράγωγων και συνθέτων στη νέα ελληνική των αρχαίων ελληνικών λέξεων παῖς, γυνή, ναῦς, χεῖρ. Πριν από την έναρξη των προτεινόμενων δραστηριοτήτων ο διδάσκων πρέπει να παρουσιάσει την κλίση των παραπάνω ουσιαστικών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Ανοίξτε τον φυλλομετρητή και πηγαίnete στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Λεξικού Τριανταφυλλίδη: (στις 12/2/2008 η διεύθυνση είναι: <http://www.komvos.edu.gr/dictionaries/dictonline/DictOnLineTri.htm>)

Αναζητήστε στο λεξικό παράγωγα και σύνθετα των αρχαίων ελληνικών λέξεων παῖς, γυνή, ναῦς και χεῖρ, πληκτρολογώντας το δυνατό ή/και το αδύνατο θέμα τους, ως εξής:

Ομάδα 1: %ναυ% και %νηο%

Ομάδα 2: παιδ%

Ομάδα 3: %γυν% και %γυναικ%

Ομάδα 4: %χειρ% και %χερ%

Προσέξτε: δεν είναι όλα τα λήμματα που θα επιστρέψουν οι αναζητήσεις σας παράγωγα των παραπάνω ουσιαστικών. Επιλέξτε και καταγράψτε μόνο τα παράγωγα. Συμβουλευτείτε τις ετυμολογικές πληροφορίες του λεξικού.

Ο διδάσκων χωρίζει τους μαθητές σε 4 ομάδες και αναθέτει σε κάθε ομάδα ένα από τα ουσιαστικά. Είναι χρήσιμο να τονιστεί στους μαθητές ότι δεν είναι όλα τα λήμματα που θα επιστρέψουν οι αναζητήσεις παράγωγα των παραπάνω ουσιαστικών. Οι μαθητές πρέπει να επιλέξουν και να καταγράψουν μόνο τα παράγωγα. Για τις λέξεις για τις οποίες δεν είναι σίγουροι, ο διδάσκων τους παραπέμπει στις ετυμολογικές πληροφορίες του λεξικού.

Επιπλέον πρέπει να τονιστεί ότι η παραγωγή είναι δυνατό να γίνει και από το αδύναμο θέμα των λέξεων. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να αναζητήσουν και το θέμα ναυ% και το νη%.

2. Κάθε ομάδα να επιλέξει 10 από τα λήμματα που εντόπισε στο λεξικό και να το αναζητήσει στον ΕΘΕΚ, ώστε να βρει ένα ενδεικτικό χρηστικό παράδειγμα για κάθε λήμμα. Αν, για παράδειγμα, επιλέξετε το λήμμα *παιδί*, η αναζήτηση στον ΕΘΕΚ θα πρέπει να γίνει ως εξής:

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι - λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	παιδί		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	☒
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	☐
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	☐
Χαρακτήρες μετά	☐
Στοιχισή ως προς το [] κριτήριο	

Παρουσιάστε στην τάξη όλα τα παράγωγα και σύνθετα καθώς και τα χρηστικά παραδείγματα που βρήκατε.

Οι μαθητές θα πρέπει να καταγράψουν τις λέξεις που εντόπισαν και να τις παρουσιάσουν στην τάξη. Για 10 από αυτές τις λέξεις θα πρέπει να παρουσιάσουν και ένα χρηστικό παράδειγμα που θα αντλήσουν από τον ΕΘΕΚ.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΣΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ- ΕΚΘΕΣΗ Α ΛΥΚΕΙΟΥ

- Δημιουργός: Καρακολίδου Ελένη
- Τάξη: Α' Λυκείου
- Διδακτική ενότητα: «Γλώσσα και γλωσσικές ποικιλίες» της Έκφρασης – Έκθεσης Α' Λυκείου (υποενότητα :Γλώσσα και περίσταση)
- Προβλεπόμενος χρόνος διδασκαλίας: 3 ώρες
- Ομάδες εργασίες : 5
- Στη διδακτική πρόταση που ακολουθεί ,με αφορμή τη διδασκαλία των κειμενικών ειδών , οι μαθητές θα προβληματιστούν για την αξία της ελληνικής γλώσσας, γενικότερα, για τη σημασία της διδασκαλίας της στο σημερινό σχολείο της «κρίσης», για τον ιδιαίτερο γλωσσικό κώδικα των νέων, για τα χαρακτηριστικά του τηλεοπτικού λόγου και τις αντιστάσεις που πρέπει να διαθέτουν οι νέοι καθώς και για την άκριτη υιοθέτηση ξένων λέξεων και τους τρόπους αντιμετώπισής του. Τα παραπάνω θα τα επιτύχουν μέσα από διερευνητικές διαδικασίες, κάνοντας χρήση ηλεκτρονικών πηγών και λειτουργώντας σύμφωνα με το ομαδοσυνεργατικό μοντέλο μάθησης.

Γνωστικοί στόχοι

1. Να κατανοήσουν οι μαθητές **το θέμα/περιεχόμενο του κάθε κειμένου** και τη θέση/άποψη του συγγραφέα.
2. Να εντοπίσουν τις **διαφορές** που χαρακτηρίζουν τα **κειμενικά** είδη (άρθρο, δοκίμιο, επιστολή, χρονογράφημα, ομιλία) στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού.
3. Να ασκηθούν στη **συνεργατική παραγωγή λόγου** των αντίστοιχων κειμενικών ειδών με θέμα που σχετίζεται με τη γλώσσα.
4. Να ασκηθούν σε **ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης**.
5. Να αντιληφθούν πως ο **λόγος** είναι σε **απόλυτη συνάφεια** με το **κοινωνιοπολιτισμικό περιβάλλον** και πως πραγματώνεται σε συγκεκριμένα επικοινωνιακά πλαίσια.

Μαθησιακοί στόχοι

1. Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τον υπολογιστή και το διαδίκτυο ως περιβάλλοντα μάθησης, επικοινωνίας και δημιουργίας
2. Να καλλιεργήσουν δεξιότητες κριτικής αναζήτησης, επιλογής και διαχείρισης της κατάλληλης πληροφορίας στο διαδίκτυο και σε λογισμικά
3. Να γνωρίσουν οι μαθητές τις δυνατότητες που τους προσφέρουν ανοιχτά ηλεκτρονικά περιβάλλοντα, όπως η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα
4. Να αναπτύξουν ικανότητα αναζήτησης γλωσσικού υλικού σε βάσεις γλωσσικών δεδομένων (π.χ. σώματα κειμένων)
5. Να ασκηθούν στη χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και να κατανοήσουν τα βασικά στοιχεία που το διαφοροποιούν από τις παραδοσιακές επιστολές
6. Να ασκηθούν στη συνεργατική παραγωγή λόγου, να γνωρίσουν και να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες που μπορούν να προσφέρουν τα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου στη διαδικασία παραγωγής λόγου.
7. Να είναι σε θέση να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά σε αυθεντικές επικοινωνιακές ανάγκες που οι Τ.Π.Ε. δημιουργούν.

Μεθοδολογία

- Η διδασκαλία της ενότητας μέσω της εφαρμογής του σεναρίου απομακρύνεται από την παραδοσιακή μορφή και υιοθετεί το μαθητοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού περιορίζεται σε αυτόν του **διευκολυντή** και **διαμεσολαβητή** στην προσπάθεια των μαθητών να οικοδομήσουν τη νέα γνώση και λειτουργεί ως σχεδιαστής του μαθήματος και συντονιστής της μαθησιακής διαδικασίας.
- Στο επίκεντρο της διδασκαλίας τίθεται ο μαθητής, που παύει να είναι παθητικός ακροατής και δέκτης γνώσεων αλλά **αυτενεργεί** λαμβάνοντας **πρωτοβουλίες** ως κριτικός **αναγνώστης, ερευνητής**, συλλέγοντας αρχικά ψηφιακό υλικό μέσω αναζήτησης στο διαδίκτυο, χωρίς να περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο στο σχολικό εγχειρίδιο ή άλλες κειμενικές πηγές.
- Η αναζήτηση είναι κατευθυνόμενη ως προς τα κείμενα αναφοράς [ανακαλυπτική - διερευνητική μάθηση].
- Στη συνέχεια, οι μαθητές οργανώνουν και συνθέτουν τις πληροφορίες συνεργατικά [ομαδο-συνεργατική προσέγγιση της μάθησης].
- Η εργασία των μαθητών σε ηλεκτρονικό περιβάλλον θα συμβάλει στην επιτυχή παραγωγή, κριτική πρόσληψη και ερμηνεία ποικίλων ειδών γραπτού και ηλεκτρονικού λόγου ικανοποιώντας τις κεντρικές επιδιώξεις του ΑΠΣ, αυτές του κλασικού, νέου [ψηφιακού - τεχνολογικού] και κριτικού γραμματισμού των μαθητών.

Πορεία διδασκαλίας

- Κάθε ομάδα μεταβαίνει στην [πύλη για την ελληνική γλώσσα](#) και επιλέγει από τα σώματα κειμένων ένα διαφορετικό κειμενικό είδος (η πρώτη ομάδα ασχολείται με **άρθρο**, η δεύτερη με **δοκίμιο**, η τρίτη με **επιστολή**, η τέταρτη με **χρονογράφημα**) ενώ η πέμπτη στην ιστοσελίδα <http://www.sismanogliomegaro.net/Di%C4%9Fer-Etkinlikler/q-q.html> για **ομιλία**.
- Κάθε ομάδα εντοπίζει τη **θέση/τίτλο/κεντρική ιδέα** και το θέμα του κειμένου και τα καταγράφει σε ένα αρχείο word.
- Στη συνέχεια, καταγράφει τα **χαρακτηριστικά** του κειμενικού είδους με το οποίο ασχολήθηκε.
- Επίσης, μπορεί να μελετήσει και **άλλα κείμενα** (1-2) του ίδιου είδους από τα σώματα κειμένων της πύλης ή από μια μηχανή αναζήτησης, πριν καταγράψει τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κειμενικού είδους και συμπληρώνει ένα διάγραμμα (inspiration) από το ανοικτό λογισμικό: <http://www.inspiration.com/Inspiration>

Πορεία διδασκαλίας

- Τέλος, οι μαθητές της κάθε ομάδας καλούνται να πάρουν θέση σε ένα συγκεκριμένο θέμα:
- **Α ομάδα:** εκθέτει την άποψή της σχετικά με τον κίνδυνο αλλοτρίωσης της ελληνικής γλώσσας από τους Έλληνες μετανάστες.
- **Β ομάδα:** εκθέτει την άποψή της σχετικά με τη σημασία της γλωσσικής διδασκαλίας στα σχολεία και ειδικότερα στη σημερινή εποχή της κρίσης σε όλα τα επίπεδα.
- **Γ ομάδα:** εκθέτει την άποψή της σχετικά με τη νεανική ιδιόλεκτο και την επίδρασή της στην ελληνική γλώσσα. (κινητικότητα της γλώσσας)
- **Δ ομάδα:** εκθέτει την άποψή της σχετικά με τον τηλεοπτικό λόγο και τα εφόδια που πρέπει να έχουν οι σημερινοί νέοι ώστε να τον αντιμετωπίζουν με κριτική ματιά.
- **Ε ομάδα:** εκθέτει την άποψή της σχετικά με το ζήτημα της άκριτης υιοθέτησης ξένων λέξεων από τους Νεοέλληνες στον τρόπο έκφρασής τους και τους τρόπους αντιμετώπισης αυτού του φαινομένου

Άλλες εκδοχές

1. Είναι δυνατόν να διατεθεί μία ώρα ακόμη, σε συνδυασμό με το μάθημα της πληροφορικής, για να βρουν τα παιδιά **εικόνες/γελοιογραφίες** σχετικές με τη γλώσσα και να τα παρουσιάσουν, δημιουργώντας μια προβολή παρουσίασης (power point) στην τάξη.
2. Επίσης μπορούμε, σε συνδυασμό με το μάθημα: λογοτεχνία γενικής παιδείας, να ζητήσουμε από τα παιδιά να συνθέσουν ένα κείμενο που να αφορά τη γλώσσα, είτε με τον **παραδοσιακό** τρόπο ή **πολυτροπικά**.
3. Εφαρμογή της εκπαιδευτικής τεχνικής: «Παίξιμο Ρόλων», προκειμένου να εξασκηθούν στην προσαρμογή του ύφους ανάλογα με την περίσταση ομιλίας. Ακόμα μπορεί να ενταθεί στα πλαίσια του θεατρικού παιχνιδιού, είτε προσχεδιασμένου είτε αυτοσχεδιασμού.
4. Ακόμη, είναι δυνατό, αν το σχολείο εκδίδει σχολική εφημερίδα, να δημοσιεύσουμε εκεί τα τελικά κείμενα των παιδιών (που αφορούν την παραγωγή γραπτού λόγου).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

- Συνολικά η προσπάθεια μπορεί να χαρακτηριστεί ως πετυχημένη, παρόλες τις δυσκολίες – τεχνικές – οργανωτικές – που προέκυψαν. Ειδικότερα:
 1. Μόλις το **1/3 της τάξης είχε επαρκείς τεχνολογικές γνώσεις**, για να στηρίξουν το όλο σχέδιο
 2. Κλασικά το μεγαλύτερο ενδιαφέρον - ως επί το πλείστον – έδειξαν οι παραδοσιακά καλοί / επιμελείς μαθητές, οι οποίοι όμως αξιοποιήθηκαν επαρκώς αποκτώντας έναν πιο υπεύθυνο ρόλο στην ομάδα
 3. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία ανέδειξε προϋπάρχοντα **προβλήματα** της τάξης: [προβλήματα **πειθαρχίας** ή καλύτερης **προσαρμογής** των μαθητών σε ένα πλαίσιο στο οποίο έπρεπε να συνεργάζονται μεταξύ τους, να αυτενεργούν και γενικά να εργάζονται πιο ελεύθερα και δημιουργικά είναι **αποτέλεσμα** του **εθισμού** των μαθητών σε ένα παραδοσιακά δασκαλοκεντρικό σύστημα.
 4. **Δαπανήθηκε επιπλέον χρόνος**, προκειμένου να εξομαλυνθούν τεχνικές δυσκολίες ή και ανεπάρκειες των μαθητών για να κατανοήσουν τη λειτουργία των λογισμικών – ιδιαίτερα το inspiration.com

Φύλλο Εργασίας (Α' Ομάδα)

Μεταβείτε στην πύλη για την ελληνική γλώσσα (με ctrl + κλικ) <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>. Επιλέγεται Νέα Ελληνική-> Εργαλεία-> Σώματα κειμένων .Στην στήλη αριστερά επιλέγεται Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Στη συνέχεια στην επιλογή Αναζήτηση γράφετε τη λέξη « γλώσσα» και παράλληλα στη στήλη κειμενικό είδος/ τύπος επιλέγεται « Άρθρο εκλαϊκευσης» . Η σελίδα θα σας εμφανίσει έναν κατάλογο άρθρων. Εσείς επιλέγεται το (Ρ 6240).). Πρόκειται για το άρθρο **Γλώσσες που χάνονται**. Αφού επιλέξετε το κείμενο , αποθηκεύσετε το με αντιγραφή και επικόλληση σε word.

Αφού διαβάσετε το άρθρο αυτό απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις σε αρχείο word.

1. Ποιο είναι το θέμα του άρθρου;
2. Ποια η θέση του συγγραφέα;
3. Αναζητήστε τα στοιχεία εκείνα του κειμένου που το εντάσσουν στο είδος του άρθρου και με την εντολή : Αναθεώρηση >«εισαγωγή σχολίου» δώστε τις πληροφορίες εκείνες που δείχνουν ότι είναι άρθρο. Μπορείτε να μελετήσετε και άλλα άρθρα (1-2) από την πύλη (για να καταλήξετε στα γνωρίσματα του άρθρου). Συγκεκριμένα μεταβαίνετε στην ιστοσελίδα της πύλης <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> Σώματα κειμένων.Στη στήλη αριστερά επιλέγεται μια εφημερίδα (π.χ. Τα Νέα ή Μακεδονία). Στη συνέχεια πάλι στην αριστερή στήλη επιλέγεται σώματα κειμένων κάνοντας κλικ. Έπειτα στο κειμενικό είδος επιλέγεται κύριο άρθρο. Η σελίδα θα σας εμφανίσει διάφορα άρθρα.Αφού συγκεντρώσετε όλες τις πληροφορίες, συμπληρώνετε ένα διάγραμμα στο <http://www.inspiration.com/Inspiration> με όλα τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κειμενικού είδους.
- 4.Με αφορμή το video <http://www.youtube.com/watch?v=p2MM7J2fbDM> συζητήστε τα μέλη της ομάδας για το θέμα της επίδρασης που έχει στη μητρική τους γλώσσα η πολύχρονη παραμονή πολλών Ελλήνων στο εξωτερικό και καταγράψετε επιγραμματικά τις απόψεις σας σε ένα αρχείο word.

Φύλλο Εργασίας (Β' Ομάδα)

Μεταβείτε στην πύλη για την ελληνική γλώσσα (με ctrl + κλικ) <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>. Επιλέγεται Νέα Σώματα κειμένων. ◊ Εργαλεία ◊ Ελληνική
 Στην στήλη αριστερά επιλέγεται Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
 Στη συνέχεια στην επιλογή αναζήτηση γράφετε τη λέξη « γλώσσα» και παράλληλα στη στήλη κειμενικό είδος/τύπος επιλέγεται «δοκίμιο».

Η σελίδα θα σας εμφανίσει έναν κατάλογο δοκιμίων. Εσείς επιλέγεται το πρώτο (P2898). Πρόκειται για το δοκίμιο του Θ. ΨΥΡΡΑΣ « Η διγλωσσία της Παιδείας»

Αφού επιλέξετε το κείμενο , αποθηκεύσετε το με αντιγραφή και επικόλληση σε word.

Αφού διαβάσετε το δοκίμιο αυτό απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις σε αρχείο word.

1. Ποιο είναι το θέμα του δοκιμίου;
2. Ποια η θέση του συγγραφέα;
3. Αναζητήστε τα στοιχεία εκείνα του κειμένου που το εντάσσουν στο είδος του δοκιμίου και με την εντολή : Αναθεώρηση >«εισαγωγή σχολίου» δώστε τις πληροφορίες εκείνες που δείχνουν ότι είναι δοκίμιο. Μπορείτε να μελετήσετε και άλλα δοκίμια (1-2) από την πύλη (για να καταλήξετε στα γνωρίσματα του δοκιμίου). Συγκεκριμένα μεταβαίνετε στην ιστοσελίδα της πύλης <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> Σώματα κειμένων (π.χ Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου) κάνοντας κλικ. Έπειτα στο κειμενικό είδος επιλέγεται δοκίμιο. Η σελίδα θα σας εμφανίσει διάφορα δοκίμια. Αφού συγκεντρώσετε όλες τις πληροφορίες , συμπληρώνετε ένα διάγραμμα στο <http://www.inspiration.com/Inspiration> με όλα τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κειμενικού είδους.

Φύλλο Εργασίας (Γ' Ομάδα)

Μεταβείτε στην πύλη για την ελληνική γλώσσα (με ctrl + κλικ) [http://www.greek-](http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html)

[language.gr/greekLang/index.html](http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html). Επιλέγεται Νέα Σώματα κειμένων. ◊ Εργαλεία ◊ Ελληνική

Στην στήλη αριστερά επιλέγεται εφημερίδα Μακεδονία

Στη συνέχεια στην επιλογή αναζήτηση γράφετε τη λέξη « γλώσσα» και παράλληλα στη στήλη κειμενικό είδος/τύπος επιλέγεται επιστολή αναγνώστου.

Η σελίδα θα σας εμφανίσει έναν κατάλογο επιστολών. Εσείς επιλέγεται την πρώτη (M1006). Πρόκειται για την επιστολή Γλωσσικά "**μαργαριτάρια**". Αφού επιλέξετε το κείμενο , αποθηκεύσετε το με αντιγραφή και επικόλληση σε word.

Επίσης, επιλέγεται Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Στη συνέχεια στην επιλογή αναζήτηση γράφετε τη λέξη « γλώσσα» και παράλληλα στη στήλη κειμενικό είδος/τύπος επιλέγεται επιστολή. Η σελίδα θα σας εμφανίσει έναν κατάλογο επιστολών. Εσείς επιλέγεται το πρώτο (P6540).

Πρόκειται για τυπική επιστολή , ώστε να εντοπίσετε τις διαφορές με μια πιο φιλική επιστολή.

Αφού διαβάσετε τις επιστολές αυτές να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις σε αρχείο word.

1. Ποιο είναι το θέμα των επιστολών;
2. Ποια η θέση του συγγραφέα;

Φύλλο Εργασίας (Δ' Ομάδα)

Μεταβείτε στην πύλη για την ελληνική γλώσσα (με ctrl + κλικ) <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>. Επιλέγετε Νέα Σώματα κειμένων. ◊ Εργαλεία ◊ Ελληνική
 Στην στήλη αριστερά επιλέγετε εφημερίδα Μακεδονία
 Στη συνέχεια στην επιλογή αναζήτηση γράφετε τη λέξη «γλώσσα» και παράλληλα στη στήλη κειμενικό είδος/τύπος επιλέγετε χρονογράφημα.

Η σελίδα θα σας εμφανίσει έναν κατάλογο χρονογραφημάτων. Εσείς επιλέγετε την τρίτη (M4505). Πρόκειται για το χρονογράφημα **Τα παιδιά που πεινάνε**. Αφού επιλέξετε το κείμενο , αποθηκεύσετέ το με αντιγραφή και επικόλληση σε word.

Αφού διαβάσετε το χρονογράφημα αυτό απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις σε αρχείο word.

1. Ποιο είναι το θέμα του χρονογραφήματος;
2. Ποια η θέση του συγγραφέα;
3. Αναζητήστε τα στοιχεία εκείνα του κειμένου που το εντάσσουν στο είδος του χρονογράφημα και με την εντολή : Αναθεώρηση >«εισαγωγή σχολίου» δώστε τις πληροφορίες εκείνες που δείχνουν ότι είναι χρονογράφημα. Μπορείτε να μελετήσετε και άλλα χρονογραφήματα (1-2) από την πύλη (για να καταλήξετε στα γνωρίσματά του). Συγκεκριμένα μεταβαίνετε στην ιστοσελίδα της πύλης <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html> Σώματα κειμένων (π.χ Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ή εφημερίδα Τα Νέα , Μακεδονία) κάνοντας κλικ. Έπειτα στο κειμενικό είδος επιλέγετε χρονογράφημα. Η σελίδα θα σας εμφανίσει διάφορα χρονογραφήματα. Αφού συγκεντρώσετε όλες τις πληροφορίες , συμπληρώνετε ένα διάγραμμα στο <http://www.inspiration.com/Inspiration> με όλα τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κειμενικού είδους.

4. Με αφορμή το video <http://www.youtube.com/watch?v=Ap5WPQfK990>. συζητήστε τα μέλη της ομάδας για το θέμα της γλώσσας της τηλεόρασης και καταγράψτε επιγραμματικά τις απόψεις σας σε ένα αρχείο word.

Εργασία για το σπίτι

Αποφασίζεις να γράψεις ένα άρθρο (200-300 λέξεων ,φροντίζοντας να επιτύχεις το κατάλληλο επικοινωνιακό αποτέλεσμα) σχολιάζοντας τον τηλεοπτικό λόγο τόσο από άποψη περιεχομένου όσο και από άποψη μορφής. Στη συνέχεια αναφέρεσαι στα εφόδια που πρέπει να έχουν οι σημερινοί νέοι ώστε να τον αντιμετωπίζουν με κριτική ματιά. Το κείμενο θα δημοσιευθεί στην ιστολόγιο της τάξης σου.

Φύλλο Εργασίας (Ε' Ομάδα)

Μεταβείτε στην ιστοσελίδα <http://www.sismanogliomegaro.net/Di%C4%9Fer-Etkinlikler/q-q.html> και διαβάστε την ομιλία του Φ. Κακριδή για την ελληνική γλώσσα.

Αφού επιλέξετε το κείμενο , αποθηκεύσετέ το με αντιγραφή και επικόλληση σε word.

Στη συνέχεια , απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις σε αρχείο word.

1. Ποιο είναι το θέμα της ομιλίας;

2. Ποια η θέση του ομιλητή;

3. Αναζητήστε τα στοιχεία εκείνα του κειμένου που το εντάσσουν στο είδος της ομιλίας και με την εντολή :

Αναθώρηση >«εισαγωγή σχολίου» δώστε τις πληροφορίες εκείνες που δείχνουν ότι είναι ομιλία. Μπορείτε να μελετήσετε και άλλες ομιλίες (1-2) από μια μηχανή αναζήτησης (π.χ [www.google . gr](http://www.google.gr)).Αφού συγκεντρώσετε όλες τις πληροφορίες , συμπληρώνετε ένα διάγραμμα στο <http://www.inspiration.com/Inspiration> με όλα τα χαρακτηριστικά του συγκεκριμένου κειμενικού είδους.

4. Με αφορμή το video <http://www.youtube.com/watch?v=OMYmcSQsAtg> (από το 15^ο λεπτό -21^ο λεπτό) συζητήστε τα μέλη της ομάδας για το θέμα της χρήσης των ξένων λέξεων στην ελληνική γλώσσα και καταγράψετε επιγραμματικά τις απόψεις σας σε ένα αρχείο word.

Εργασία για το σπίτι

Με αφορμή μια πολιτιστική εκδήλωση που λαμβάνει χώρα στο σχολείο σου με θέμα τη γλώσσα των νέων, εκφωνείς ομιλία (200-300 λέξεων) ως εκπρόσωπος των συμμαθητών σου για το ζήτημα της άκριτης υιοθέτησης ξένων λέξεων από τους Νεοέλληνες στον τρόπο έκφρασής τους και προτείνεις τρόπους εξάλειψης αυτού του φαινομένου. Το κείμενο θα δημοσιευθεί στην ιστολόγιο της τάξης σου.

Η απήχηση του έργου του Θουκυδίδη

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	A' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Αρχαία Ελληνική Γραμματεία
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΑΠΣ:	1 διδακτική ώρα
Θεματολογία / Στόχοι:	<p>Ιστοριογραφία: Θουκυδίδης: Γενική Θεώρηση</p> <p>Στόχος: Να ασκηθούν στον εντοπισμό των στοιχείων που χαρακτηρίζουν την ιστορία του Θουκυδίδη ως «κτήμα ες αεί» και τον ίδιο ως το σπουδαιότερο ιστορικό της αρχαιότητας</p>
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	ΕΘΕΚ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Τι ακριβώς εννοούσε ο Θουκυδίδης όταν έγραφε ότι επιθυμεί η ιστορία του να παραμείνει «κτῆμα ες αεί» στην ανθρωπότητα; Ποια είναι κατά το Θουκυδίδη η αποστολή του ιστορικού και του έργου του;
2. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τις προτάσεις που αναφέρονται στο Θουκυδίδη, σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που ακολουθούν. Αποθηκεύστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεών σας.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	Θουκυδίδης		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

3. Συγκεντρώστε τα αποτελέσματα των αναζητήσεών σας (και από το Γενικό Σ.Κ. και από το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων). Με βάση αυτά τα αποτελέσματα καθώς και τα ευρύτερα κείμενα γύρω από τις προτάσεις που ανασύρθηκαν απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις.
- α) Πόσο ενδιαφέρει σήμερα το κοινό η ιστορία του Θουκυδίδη;
 - β) Σε τι βαθμό χρησιμοποιούνται αποσπάσματα λόγου του Θουκυδίδη ως παγιωμένες εκφράσεις; Αναφέρετε μερικές από αυτές και ερμηνεύστε τις αν μπορείτε.
 - γ) Στα αποτελέσματα του ΕΘΕΚ υπάρχουν κάποια αποσπάσματα κειμένων όπου σύγχρονα γεγονότα παραλληλίζονται με γεγονότα που ιστορεί ο Θουκυδίδης; Ποια γεγονότα είναι αυτά; Πώς δικαιολογείται ο παραλληλισμός αυτός;

Είναι πιθανόν οι μαθητές να μην είναι σε θέση να μεταφράσουν τις φράσεις που θα εντοπίσουν στα αποσπάσματα του ΕΘΕΚ και να χρειαστούν τη βοήθεια του καθηγητή. Επιπλέον, όσον αφορά το τρίτο ερώτημα, θα ήταν χρήσιμο ο καθηγητής να δώσει περισσότερες πληροφορίες για τα γεγονότα που αναφέρονται στα κείμενα του ΕΘΕΚ. Πιο συγκεκριμένα, τα γεγονότα που αναφέρονται στον ΕΘΕΚ είναι η εξέγερση της Μυτιλήνης και τα επακόλουθά της (Γ' βιβλίο της Ιστορίας του Θουκυδίδη, κεφ. 36), η καταστροφή των Μηλίων και η περιγραφή των διαδόχων του Περικλή. Σχετικά με αυτά τα γεγονότα ο καθηγητής μπορεί να επισκεφτεί την ιστοσελίδα «Μικρός Απόπλους» (<http://www.mikrosapoplous.gr/>), να πατήσει τη «μετάφραση» των Αρχαίων Ελληνικών κειμένων και στη συνέχεια να επιλέξει τη μετάφραση του Θουκυδίδη από τον Ελευθέριο Βενιζέλο (στις 15/4/2008 ο σύνδεσμος ήταν <http://www.mikrosapoplous.gr/thucy/vivlia/vivlio1.htm>). Ο καθηγητής θα μπορούσε επίσης, αν το θεωρεί σκόπιμο, να παραπέμψει εκεί τους μαθητές του και να βρουν μόνοι τους τις αναφορές στα συγκεκριμένα γεγονότα.

Ν. Γλώσσα: Ενδυμασία, μόδα, προσαρμογή στο περιβάλλον

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΑΠΣ:	2 διδακτικές ώρες
Θεματολογία / Στόχοι:	Γ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Επεξεργασία κειμένου από την οικεία θεματική ενότητα (ενδυμασία, μόδα, προσαρμογή στο περιβάλλον) και παραγωγή κειμένου Στόχος: Κατανόηση των θεμελιωδών εννοιών για τις οποίες καλείται ο μαθητής να Παραγάγει γραπτό λόγο
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	ΕΘΕΚ Επεξεργαστής κειμένου (Word)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στο σενάριο αυτό οι μαθητές καλούνται να αναζητήσουν τα διαφορετικά περιβάλλοντα στα οποία χρησιμοποιούνται οι υπό εξέταση έννοιες της μόδας και της ομορφιάς και μέσω αυτών να συνειδητοποιήσουν το εύρος του περιεχομένου τους. Επιπλέον, στόχος του σεναρίου είναι να προβληματιστούν οι μαθητές σχετικά με το φαινόμενο της μόδας και τα πρότυπα ομορφιάς στη σύγχρονη κοινωνική τους διάσταση.

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *μόδα* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 1.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	μόδα		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

ουσιαστικό + μόδα

Πίνακας 1

Από την αναζήτηση αυτή θα προκύψουν συμφράσεις, όπως αυτές που φαίνονται στον συμπληρωμένο Πίνακα 1.

ουσιαστικό + μόδα

επίδειξη μόδας
φωτογράφιση μόδας
σχεδιαστές μόδας
κατάσκοπο μόδας

Πίνακας 1

Ομάδα Β' : Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τη λέξη *ομορφιά* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συμφράσεις που θα προκύψουν στον Πίνακα 2.

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	ομορφιά		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	ουσιαστικό		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

ουσιαστικό + ομορφιά

Πίνακας 2

Από την αναζήτηση αυτή θα προκύψουν συμφράσεις όπως αυτές που φαίνονται στον συμπληρωμένο Πίνακα 2.

ουσιαστικό + ομορφιά
διαγωνισμό ομορφιάς
βιομηχανίας ομορφιάς
πρότυπο ομορφιάς
εκπομπή ομορφιάς

Πίνακας 2

2. **Ομάδα Α' και Β'**: Συμπληρώστε τους Πίνακες 1 και 2 με άλλα ουσιαστικά που μπορείτε να σκεφτείτε.

Ο καθηγητής προτρέπει τους μαθητές κάθε ομάδας να εκτυπώσουν ένα αντίγραφο των πινάκων που έφτιαξαν στις προηγούμενες δραστηριότητες και να το δώσουν στην άλλη ομάδα.

5. Χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα των αναζητήσεων που έχετε πραγματοποιήσει, απαντήστε στις παρακάτω ερωτήσεις.

α) Πώς αντιλαμβάνεστε τη σημασία των παρακάτω φράσεων; Γράψτε μια μικρή παράγραφο για καθεμία από αυτές:

Βιομηχανία ομορφιάς:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Β' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΑΠΣ:	2 διδακτικές ώρες
Θεματολογία / Στόχοι:	<p>A. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Συζήτηση και παραγωγή κειμένου για λακωνικότητα, συντομογραφίες, οικονομία χρόνου στη γλωσσική επικοινωνία</p> <p>Άντληση πληροφοριών και κατανόηση εννοιών για τις οποίες ο μαθητής καλείται να Παραγάγει κείμενο</p>
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	<p>ΕΘΕΚ Λεξικό Περιοδικά σχετικά με την τεχνολογία και το αυτοκίνητο, Εφημερίδες και περιοδικά ποικίλης ύλης Διαδίκτυο</p>

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στόχος του σεναρίου είναι η εξοικείωση των μαθητών με πλήθος συντομογραφιών σε πραγματικό περιβάλλον εμφάνισης, η αναζήτηση και ταξινόμηση συντομογραφιών, καθώς και ο προβληματισμός τους σχετικά με τη διαδεδομένη χρήση των συντομογραφιών και τον σκοπό που αυτές εξυπηρετούν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αναζητήστε τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και το Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων του ΕΘΕΚ τις λέξεις *συντομογραφία*, *αρκτικόλεξο* και *ακρώνυμο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω.

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	συντομογραφία		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	ακρώνυμα		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	
Αριθμός προτάσεων	50

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοιχίση ως προς το [] κριτήριο	

3^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	αρκτικόλεξο		Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

2. Χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της δραστηριότητας 1 (όπου χρειάζεται, ανακτήστε το περιβάλλον της πρότασης πατώντας στον σύνδεσμο στα αριστερά) συμπληρώστε τον Πίνακα 1 με τις συντομογραφίες που βρήκατε και την πλήρη απόδοσή τους στα αγγλικά ή τα ελληνικά.

Συντομογραφία	Πλήρης όρος

Πίνακας 1

Οι συντομογραφίες που προκύπτουν από τις παραπάνω αναζητήσεις είναι οι εξής:

Συντομογραφία	Πλήρης όρος
GR	Greece
RTFM	Refer to the manual
RAM	random access memory

3. Συμπληρώστε τον Πίνακα 1 με γνωστές συντομογραφίες που χρησιμοποιείτε στην καθημερινή σας ζωή. Σε περίπτωση που δεν ξέρετε τον πλήρη όρο που αντιστοιχεί στη συντομογραφία, αναζητήστε τον σε ένα λεξικό ή στο διαδίκτυο.
4. Χωριστείτε σε δύο ομάδες.

Ομάδα Α' : Από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΚ επιλέξτε το Γενικό Σ.Κ. και πιο συγκεκριμένα τα κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά:

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα Περιοδικό
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Τεχνολογικές Επιστήμες
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Στη συνέχεια αναζητήστε τη λέξη υπολογιστής σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συντομογραφίες που θα προκύψουν σχετικά με τους υπολογιστές στον Πίνακα 2. Συμπληρώστε την πλήρη απόδοση του όρου (αν δεν την γνωρίζετε, αναζητήστε την σε ένα λεξικό τεχνικών όρων ή στο διαδίκτυο).

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	υπολογιστής		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	☒
Να μη ληφθεί υπόψη ο τόνος	☐
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	<input type="text"/>
Χαρακτήρες μετά	<input type="text"/>
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

Συντομογραφία	Πλήρης όρος

Πίνακας 2

Ο Πίνακας 2 συμπληρωμένος έχει περίπου ως εξής:

Συντομογραφία	Πλήρης όρος
PC	Personal Computer
CD	Compact Disc
Η/Υ	Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
KB	Kilo byte

Πίνακας 2

Ομάδα Β' : Από το σώμα κειμένων του ΕΘΕΚ επιλέξτε το Γενικό Σ.Κ. και πιο συγκεκριμένα τα κείμενα με τα εξής χαρακτηριστικά.

Χαρακτηριστικά Υποσυνόλου Κειμένων	
1. Μέσο Δημοσίευσης	Εφημερίδα Περιοδικό
2. Κειμενικό Είδος	Ενημέρωση
3. Ειδικότερο κειμενικό είδος	Όλα
4. Θέμα	Όλα
5. Ειδικότερο θέμα	Αυτοκίνητο/Μοτοσικλέτα
6. Εκδότης / πηγή κειμένου	Όλα
7. Συγγραφέας	Όλα
8. Ημερομηνία	Όλα

Στη συνέχεια αναζητήστε τη λέξη *αυτοκίνητο* σύμφωνα με τα κριτήρια αναζήτησης που φαίνονται παρακάτω. Καταχωρίστε τις συντομογραφίες που θα προκύψουν σχετικά με το αυτοκίνητο στον Πίνακα 3. Συμπληρώστε την πλήρη απόδοση του όρου (αν δεν την γνωρίζετε, αναζητήστε την σε ένα λεξικό τεχνικών όρων ή στο διαδίκτυο).

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη	αυτοκίνητο		Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα			Λήμμα	
Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

Επιλογές	
Αναζήτηση μόνο στα επιλεγμένα κείμενα	✓
Na μη ληφθεί υπόψη ο τόπος	
Αριθμός προτάσεων	500

Συμφραστικοί πίνακες	
Χαρακτήρες πριν	
Χαρακτήρες μετά	
Στοίχιση ως προς το [] κριτήριο	

Συντομογραφία	Πλήρης όρος

Πίνακας 3

Ο πίνακας 3 συμπληρωμένος έχει περίπου ως εξής:

Συντομογραφία	Πλήρης όρος
I.X.	Ιδιωτικής Χρήσης
VW	Volkswagen
χλμ	Χιλιόμετρο
Κ.ΕΚ	Κυβικά εκατοστά
F1	Formula 1

Πίνακας 3

5. **Ομάδα Α'**: Αναζητήστε σε περιοδικά σχετικά με την τεχνολογία περισσότερες συντομογραφίες και συμπληρώστε τον Πίνακα 2.

Ομάδα Β': Αναζητήστε σε περιοδικά σχετικά με το αυτοκίνητο περισσότερες συντομογραφίες και συμπληρώστε τον Πίνακα 3.

6. Ξεφυλλίστε εφημερίδες και περιοδικά ποικίλης ύλης και αναζητήστε συντομογραφίες. Ταξινομήστε τις με βάση τους τομείς της καθημερινής ζωής στους οποίους αναφέρονται (π.χ. αθλητισμός, πολιτική, εκπαίδευση, τεχνολογία, διασκέδαση, οικονομία κ.λπ.).

7. Καταγράψτε συντομογραφίες που χρησιμοποιείτε στην καθημερινή σας γραπτή επικοινωνία με email, sms, chat κ.λπ., καθώς και τη σημασία τους.

8. Λαμβάνοντας υπόψη τις συντομογραφίες που καταγράψατε στις προηγούμενες δραστηριότητες, απαντήστε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

- α) Σε ποιους τομείς της σύγχρονης ζωής παρατηρήσατε ότι υπάρχουν περισσότερες συντομογραφίες; Πώς εξηγείται αυτό;
- β) Γιατί νομίζετε ότι πολλές συντομογραφίες χρησιμοποιούνται μόνο στα αγγλικά;
- γ) Αναζητώντας τη λέξη «αρκτικόλεξο» βρήκατε την παρακάτω πρόταση:

Όλα καλά κι ωραία στο τεστ μέχρι να διαβάσω την τεχνική ανάλυση του τι στο καλό κάνει αυτό το A.I.S. (αμάν πια τα αρκτικόλεξα, μας φάγανε).

Πώς σχολιάζετε την παραπάνω αντίδραση του αρθρογράφου; Προσωπικά σας ενοχλεί η εκτεταμένη χρήση συντομογραφιών στην καθημερινή ζωή;

δ) Σε τι βαθμό σας διευκολύνει η χρήση των συντομογραφιών στην καθημερινή σας ζωή; Δημιουργούνται κατά τη γνώμη σας προβλήματα επικοινωνίας από τη χρήση συντομογραφιών; Ποια είναι αυτά και σε ποιες επικοινωνιακές περιστάσεις τα εντοπίζετε;

σενάρια διδασκαλίας

NEO ΣΧΟΛΕΙΟ

Διαφήμιση – η πειθώ στο διαφημιστικό λόγο

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΑΠΣ:	2 ώρες
Θεματολογία / Στόχοι:	1. ΠΕΙΘΩ: Διαφήμιση - Η πειθώ στο διαφημιστικό λόγο
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	ΕΘΕΚ Εφημερίδες, περιοδικά

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στόχος του σεναρίου είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τα είδη, τα μέσα, το αντικείμενο και τους στόχους της διαφήμισης, πράγμα που θα τους οδηγήσει με κατάλληλες ερωτήσεις στη συνειδητοποίηση της δύναμης που ασκεί η διαφήμιση στους αποδέκτες της. Επίσης, αναμένεται να προβληματιστούν σχετικά με τις μορφές αρνητικής και παραπλανητικής διαφήμισης και τις συνέπειές τους στην καθημερινή ζωή των πολιτών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τη λέξη *διαφήμιση* σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

Πρώτο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Na απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα			Λήμμα	διαφήμιση		Λήμμα	
Μέρος του λόγου	επίθετο		Μέρος του λόγου			Μέρος του λόγου	

2. Επιλέξτε από τα αποτελέσματα της αναζήτησής σας (τόσο στο Γενικό Σ.Κ. όσο και στο Σ.Κ. Σχολικών Βιβλίων) τα επίθετα που αφορούν σε διάφορες μορφές διαφήμισης και καταχωρίστε τις αντίστοιχες ονομαστικές φράσεις στον Πίνακα 1:

επίθετο + διαφήμιση

Πίνακας 1

Στον πίνακα που ακολουθεί δίνονται ενδεικτικά ορισμένα από τα αποτελέσματα της αναζήτησης:

επίθετο + διαφήμιση
παραπλανητικές διαφημίσεις
αρνητικές διαφημίσεις
τηλεοπτικές διαφημίσεις
απατηλές διαφημίσεις
τηλεοπτικές διαφημίσεις
ολοσέλιδες διαφημίσεις
υπαίθριες διαφημίσεις
φωτιζόμενες διαφημίσεις
γκρίζες διαφημίσεις
έμμεσες διαφημίσεις
ραδιοφωνικών διαφημίσεων
έντυπης διαφήμισης
ηλεκτρονική διαφήμιση
κινηματογραφική διαφήμιση
πολιτική διαφήμιση
εμπορική διαφήμιση
τουριστική διαφήμιση

Πίνακας 1

3. Κατηγοριοποιήστε τις ονομαστικές φράσεις του πίνακα 1 σε είδη διαφήμισης με βάση το μέσο παρουσίασής της και συμπληρώστε τον Πίνακα 2:

Είδος διαφήμισης	Μέσο

Πίνακας 2

Στον πίνακα που ακολουθεί, φαίνεται η μια ενδεικτική ταξινόμηση που αναμένεται να πραγματοποιήσουν οι μαθητές στη συγκεκριμένη δραστηριότητα:

Είδος διαφήμισης	Μέσο
τηλεοπτική διαφήμιση	τηλεόραση
ολοσέλιδη διαφήμιση έντυπη διαφήμιση	εφημερίδες, περιοδικά
υπαίθρια διαφήμιση	αφίσες, διαφημιστικά φυλλάδια
ραδιοφωνική διαφήμιση	ραδιόφωνο
ηλεκτρονική διαφήμιση	διαδίκτυο
κινηματογραφική διαφήμιση	κινηματογράφος

Πίνακας 2

4. Κατηγοριοποιήστε τις ονοματικές φράσεις του πίνακα 1 με βάση το διαφημιστικό προϊόν και συμπληρώστε τον Πίνακα 3:

Είδος διαφήμισης	Προϊόν

Πίνακας 3

Στον πίνακα που ακολουθεί, φαίνεται μια ενδεικτική ταξινόμηση που αναμένεται να πραγματοποιήσουν οι μαθητές στη συγκεκριμένη δραστηριότητα:

Είδος διαφήμισης	Προϊόν
εμπορική διαφήμιση	καταναλωτικά προϊόντα
πολιτική διαφήμιση	πολιτικά κόμματα
τουριστική διαφήμιση	τουριστικοί προορισμοί

Πίνακας 3

5. Απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

α) Για ποιο λόγο έχουν δημιουργηθεί όλα τα παραπάνω είδη διαφήμισης; Ποιος είναι ο στόχος της διαφήμισης γενικότερα;

β) Ποια από τα παραπάνω μέσα διαφήμισης είναι τα πιο σύγχρονα και γιατί πιστεύετε ότι χρησιμοποιούνται; Γνωρίζετε άλλες σύγχρονες μορφές διαφήμισης;

γ) Στα αποτελέσματα της αναζήτησής σας υπάρχουν επίθετα που χαρακτηρίζουν αρνητικά τη διαφήμιση. Πώς καταλαβαίνετε τις φράσεις *παραπλανητική διαφήμιση* και *απατηλή διαφήμιση*;

δ) Οι φράσεις *αρνητική διαφήμιση* και *γκρίζα διαφήμιση* αποτελούν αρνητικούς χαρακτηρισμούς της πολιτικής διαφήμισης. Πώς καταλαβαίνετε τις φράσεις αυτές; Πώς χρησιμοποιείται η διαφήμιση από την πολιτική;

ε) Τι συμπεράσματα βγάζετε σχετικά με τη δύναμη που ασκεί η διαφήμιση; Ποια μέσα χρησιμοποιεί η διαφήμιση για να πείσει το κοινό στο οποίο απευθύνεται;

6. Αναζητήστε στον ΕΘΕΚ τη λέξη διαφήμιση σύμφωνα με τα εξής κριτήρια αναζήτησης:

1^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	διαφήμιση	Λήμμα	επηρεάζω	Λήμμα			

2^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	διαφήμιση	Λήμμα	πειθω	Λήμμα			
Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου			

3^η αναζήτηση

Πρώτο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι οσοσδήποτε λέξεις	Δεύτερο κριτήριο		Να απέχουν μεταξύ τους μέχρι 1 λέξεις	Τρίτο κριτήριο	
Λέξη			Λέξη			Λέξη	
Λήμμα	πειθω	Λήμμα	διαφήμιση	Λήμμα			
Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου		Μέρος του λόγου			

7. Με βάση τα αποτελέσματα των αναζητήσεων της δραστηριότητας 6 απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

α) Ποιο είναι το πιο «ευαίσθητο» κοινό που μπορεί να επηρεαστεί από τη διαφήμιση;

β) Με ποιο τρόπο οι διαφημίσεις «είναι πιθανό να επηρεάσουν παιδιά ή νέους» ή «να τους βλάψουν πνευματικά, ηθικά ή σωματικά»;

γ) Πέρα από τις καταναλωτικές μας συνήθειες, ποιες άλλες πτυχές της προσωπικότητας ή της ζωής μας μπορούν να επηρεάσουν οι διαφημίσεις;

δ) Από τις παραπάνω αναζητήσεις ανασύρθηκαν οι εξής προτάσεις:

«Δεν υπάρχει διαφήμιση ή προπαγάνδα που να πείθει τους ανθρώπους παρά τη θέλησή τους.»

«Οι γενιές που μεγάλωσαν μπροστά στην τηλεόραση δεν πείθονται από τη διαφήμιση.»

Συμφωνείτε με τις παραπάνω απόψεις; Κατά πόσο μπορούν οι διαφημίσεις να επηρεάσουν την καταναλωτική μας συμπεριφορά; Προσωπικά, πόσο πείθεστε από τις διαφημίσεις;

8. Αναζητήστε διαφημίσεις σε εφημερίδες και περιοδικά που έχετε στη διάθεσή σας και μελετήστε τους τρόπους με τους οποίους κάθε διαφήμιση προσπαθεί να πείσει το κοινό στο οποίο απευθύνεται. Ποιες από αυτές θεωρείτε περισσότερο επιτυχημένες; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Η οργάνωση του δοκιμίου

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	
Τάξη/Βαθμίδα:	Γ' Λυκείου
Γνωστικό αντικείμενο:	Νεοελληνική Γλώσσα
Προβλεπόμενος διδακτικός χρόνος σύμφωνα με το ΑΠΣ:	2 διδακτικές ώρες
Θεματολογία / Στόχοι:	<p>2. ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ: Η οργάνωση του δοκιμίου. Δοκίμιο και ημερολόγιο, δοκίμιο και προφορικός λόγος κτλ.</p> <p>Στόχος: Μελέτη της οργάνωσης του δοκιμίου</p>
Χρησιμοποιούμενα μέσα:	ΕΘΕΚ Επεξεργαστής κειμένων

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Ο καθηγητής επιλέγει ένα δοκίμιο από αυτά που περιέχονται στον ΕΘΕΚ και το δίνει στους μαθητές τους σε ηλεκτρονική μορφή. Στο συγκεκριμένο σενάριο έχει επιλεγεί ένα απόσπασμα από το δοκίμιο της Ρ. Κακλαμανάκη «Η θέση της Ελληνίδας στην οικογένεια, στην κοινωνία, στην πολιτεία», το οποίο περιέχεται στον ΕΘΕΚ (Το σχετικό απόσπασμα παρατίθεται σε παράρτημα στο τέλος του σεναρίου). Εναλλακτικά, ο καθηγητής μπορεί να επιλέξει ένα άλλο δοκιμιακό κείμενο από το Σ.Κ. Διδασκόντων του ΕΘΕΚ.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Χωρίστε το δοκίμιο της Ρ. Κακλαμανάκη σε παραγράφους και γράψτε έναν πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο. Εργαστείτε σε ομάδες των τριών ατόμων.

Παράγραφοι	Πλαγιότιτλος
1	
2	
3	
4	
...	

2. Συζητήστε την παραγραφοποίηση που επέλεξε κάθε ομάδα στην τάξη και καταλήξτε σε μια κοινή παραγραφοποίηση.
3. Χωρίστε το κείμενο σε ενότητες και αποδώστε ένα τίτλο και σε αυτές.
4. Ποια είναι τα επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η συγγραφέας για να δικαιολογήσει την άποψή της ότι «Η βιομηχανική επανάσταση και γενικότερα η πρόοδος στον τομέα της τεχνικής άλλαξαν τις μεθόδους της παραγωγής και τη θέση της γυναίκας μέσα σ' αυτήν»;

Διαφορές και ομοιότητες των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων με τα περιβάλλοντα σύνθετης αναζήτησης στα ηλεκτρονικά αρχεία εφημερίδων

Παραδείγματα ηλεκτρονικών εκδόσεων εφημερίδων με «προχωρημένα» περιβάλλοντα αναζήτησης.

1. ΤΟ ΒΗΜΑ <http://tovima.dolnet.gr/search.php>
2. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ <http://www.enet.gr/online/ss?q=>
3. ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ <http://www.e-tipos.com/search?q=>
4. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ <http://search.kathimerini.gr/>
5. ΤΑ ΝΕΑ <http://ta-nea.dolnet.gr/Find.aspx?d=20080128>

Μερικές από τις ιδέες που καταγράφονται στην αγγλόφωνη βιβλιογραφία σχετικά με την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων στη γλωσσική διδασκαλία.

Λεξιλόγιο

- Κατανόηση - εμπέδωση σημασιών νέων (για τους μαθητές) λέξεων,
- Διερεύνηση πολυσημίας λέξεων (ιδιαίτερο ενδιαφέρονσα γίνεται η συσχέτιση των επιμέρους σημασιών με το θεματικό πεδίο ή το κειμενικό είδος)
- Κατανόηση των διαφορών μεταξύ συνωνύμων αναφορικά με το πεδίο χρήσης και το ιδιαίτερο σημασιακό φορτίο τους
- Διερεύνηση νέων τάσεων στη συχνότητα χρήσης, τη σύνταξη και τη σημασία των λέξεων

Γραμματικοσυντακτικές δομές

Με τη χρήση κατάλληλων λέξεων-κλειδιών και με την κατάλληλη επεξεργασία των αποτελεσμάτων αποκαλύπτεται ποιες από τις δομές που διδάσκονται στα εγχειρίδια έχουν μεγάλη συχνότητα χρήσης, ποιες φθίνουν, ποιες νέες δομές κυριαρχούν.

Κατανόηση χαρακτηριστικών ενός κειμενικού είδους και των διαφορών μεταξύ κειμενικών ειδών

Η εργασία με σώματα κειμένων που τα περιεχόμενά τους έχουν ταξινομηθεί με κριτήριο το κειμενικό είδος παρέχουν τη δυνατότητα διερεύνησης των λεξικογραμματικών χαρακτηριστικών επιμέρους κειμενικών ειδών.

Βασικές αρχές της φιλοσοφίας που διέπει την αξιοποίηση των corpora στη διδασκαλία μιας γλώσσας ως μητρικής ή ως ξένης

✓ Τα corpora αποτελούν εργαλείο που αξιοποιεί το υποκείμενο μάθησης στο πλαίσιο μιας διερευνητικής προσέγγισης για την απόκτηση:

α) καλύτερης γνώσης μιας γλώσσας (λειτουργικής εξοικείωσης με τη χρήση της σε διαφορετικές μορφές γραπτού λόγου) και β) γνώσης για τη γλώσσα (ενσυνείδητης ενημερότητας για τα γλωσσικά φαινόμενα)

✓ Τα σώματα κειμένων αξιοποιούνται για να καλύψουν την ανάγκη διερεύνησης ενός ζητήματος, την ανάγκη εύρεσης επαρκών γλωσσικών δεδομένων, για να απαντηθούν ερωτήματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο του μαθήματος της μητρικής γλώσσας ή στο πλαίσιο της διδασκαλίας ξένων γλωσσών.

Μερικοί λόγοι για να εισαχθούν στην τάξη τα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων

- Αυθεντικά γλωσσικά δεδομένα
- Εύκολη προσπέλαση υλικού
- Δυνατότητα διερευνητικής και κριτικής προσέγγιση των γλωσσικών φαινομένων
- Ενεργός ρόλος των μαθητών
- Δημιουργικότερος ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Ενδεικτικά πεδία αξιοποίησης του Σώματος Νέων Ελληνικών κειμένων (Πύλη του ΚΕΓ) στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας

1ο πεδίο. Διδασκαλία γραμματικών και συντακτικών φαινομένων.

Ενδεικτικό παράδειγμα: περιπτώσεις ρημάτων και επιθέτων με
ιδιάζουσα της κλιτική μορφολογία

- Καλλιέργεια επίγνωσης σχετικά με ιδιαιτερότητες στην κλιτική μορφολογία της νέας ελληνικής
- Εξοικείωση με τη χρήση τύπων που παρουσιάζουν ιδιομορφίες

2ο πεδίο. Αξιοποίηση των σωμάτων κειμένων για την εφαρμογή διερευνητικής και κριτικής προσέγγισης στην αφομοίωση του λεξιλογίου της μητρικής γλώσσας

- Διεύρυνση του εν ενεργεία λεξιλογίου μέσα από τη διεύρυνση της γλωσσικής εμπειρίας και την κριτική επεξεργασία νέων δεδομένων

3ο πεδίο. Αξιοποίηση του Σώματος Νέων Ελληνικών Κειμένων του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας για τη διδασκαλία κειμενικών ειδών – κειμενικών τύπων

- Κριτική αφομοίωση των γνωρισμάτων που χαρακτηρίζουν κάθε κειμενικό είδος
- Επίγνωση της ρευστότητας των κειμενικών προτύπων

Εργαστήριο:

Αξιοποίηση ηλεκτρονικού λεξικού και σωμάτων κειμένων για την επεξεργασία διδακτικών σεναρίων στο πλαίσιο του μαθήματος της γλώσσας

Ακολουθούν κάποια ενδεικτικά πεδία στα οποία μπορεί να κινηθεί η διδακτική αξιοποίηση των συγκεκριμένων εργαλείων.

- ✓ Σε κάθε πεδίο αναφέρονται παραδείγματα σχετικών ενοτήτων από τα διδακτικά εγχειρίδια.
- ✓ Τα σενάρια μπορούν να αξιοποιούν και άλλους πόρους είτε προερχόμενους από το διαδίκτυο είτε από οποιοδήποτε άλλο μέσο

➤ Κλιτική μορφολογία

Βιβλίο Α' Γυμνασίου, Ενότητες 4^η, 5^η, 6^η.

➤ Σχηματισμός παράγωγων και σύνθετων λέξεων (μορφολογία παραγωγής)

Στις περισσότερες ενότητες των βιβλίων της Α' και της Β' Γυμνασίου περιγράφονται όψεις των φαινομένων, δίνονται παραδείγματα και ασκήσεις (Α' → παραγωγή, Β' → σύνθεση)

➤ Γραμματικοσυντακτικές δομές της γλώσσας

- Βιβλίο Α' Γυμνασίου, 8^η ενότητα: παρατακτική-υποτακτική σύνδεση
- Βιβλίο Β' Γυμνασίου, 4^η ενότητα: αντικείμενο

➤ Λεξιλόγιο

- Βιβλία Λυκείου: Λίστες με ομάδες σημασιολογικά συγγενών λέξεων ή λέξεων που χρησιμοποιούνται στο ίδιο ή παρεμφερές σημασιολογικό πεδίο
- Βιβλία Γυμνασίου: δε δίνουν έτοιμους καταλόγους, αλλά ζητούν από τους μαθητές να καταρτίσουν τέτοιους με βάση τα κείμενα του βιβλίου.
- Άλλα ζητήματα σχετικά με το λεξιλόγιο:
 - Β' γυμνασίου, 6^η ενότητα: ετυμολογικές οικογένειες
 - Γ' Γυμνασίου, 2^η ενότητα: πολυσημία λέξεων
 - Γ' Γυμνασίου, 3^η ενότητα: κυριολεξία-μεταφορά
 - Γ' Γυμνασίου, 4^η ενότητα: συνώνυμα αντίθετα

➤ Κατανόηση – Εμπέδωση Κειμενικών ειδών ή κειμενικών τύπων

Λύκειο: Η εξοικείωση με τις συμβάσεις συγκεκριμένων κειμενικών ειδών είναι ένας από τους διδακτικούς στόχους που διατρέχουν τα βιβλία έκθεσης έκφρασης του Λυκείου: κριτική, βιογραφικά είδη, δοκίμιο κτλ.

Α΄ Γυμνασίου, 3^η ενότητα Αφήγηση, περιγραφή, επιχειρηματολογία (κειμενικοί τύποι), πολυτροπικότητα

Β΄ γυμνασίου, 5^η ενότητα: Οργάνωση και συνοχή περιγραφής και αφήγησης

➤ **Περισσότερο «ανοιχτά» διδακτικά σενάρια**: σενάρια που ακολουθούν τη λογική του project, επικεντρώνονται σε ένα θέμα που μπορεί να κινήσει το ενδιαφέρον των μαθητών και υλοποιούνται μέσα από δραστηριότητες με τις οποίες οι μαθητές θα παράγουν δημιουργικά λόγο και θα αποκτήσουν γλωσσική επίγνωση

Ζητήματα παιδαγωγικής μεθόδευσης της γλωσσικής διδασκαλίας

- Στη **δυναμική εκδοχή** της αξιοποίησης των ΗΣΚ, οι ίδιοι οι μαθητές/σπουδαστές χρησιμοποιούν τον υπολογιστή, για να έχουν **άμεση πρόσβαση στο υλικό τους και να πραγματοποιούν αναζητήσεις**.
- Σε μια πιο **συντηρητική εκδοχή**, άμεση **πρόσβαση** έχει μόνο ο **δάσκαλος**, ο οποίος τα αξιοποιεί, για να **προετοιμάσει** το υλικό που θα φέρει στην τάξη
- η αξιοποίησή τους για την υλοποίηση δραστηριοτήτων εξερευνητικής μάθησης (discovery ή exploratory learning) που δίνουν στον διδασκόμενο την ευκαιρία να παίξει το **ρόλο του ερευνητή** ή ακόμη και του **εξερευνητή της γλώσσας** (linguistic explorer, Bernardini, 2000, 2002, 2004)
- μαθητής ως ερευνητής (ή εξερευνητής) της γλώσσας είτε εμπλέκεται σε μια **επαγωγική διαδικασία**, δηλαδή εξετάζει πλήθος παραδειγμάτων που αντλεί από ένα corpus, για να ανακαλύψει τις **κανονικότητες** της γλωσσικής χρήσης και τους **κανόνες** του γλωσσικού συστήματος, είτε σε **παραγωγική** (deductive) διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας διαμορφώνει **υποθέσεις** και στη συνέχεια **ελέγχει** την ισχύ τους, αξιοποιώντας τα **δεδομένα** του σώματος κειμένων

Ζητήματα παιδαγωγικής μεθόδευσης της γλωσσικής διδασκαλίας

- Η χρήση των ΗΣΚ εντάσσεται στον ευρύτερο προβληματισμό σχετικά με την υποστηριζόμενη από την τεχνολογία διδασκαλία και εκμάθηση γλωσσών (Computer Assisted Language Learning, CALL).
- Οι παιδαγωγικού χαρακτήρα αλλαγές που συνεπάγεται η αξιοποίηση των ΗΣΚ στη διδασκαλία συνοψίζονται στα εξής:
 1. αναθεώρηση του ρόλου και του τρόπου δράσης των μαθητών/ σπουδαστών που αναλαμβάνουν να εξερευνήσουν πτυχές της γλώσσας,
 2. αναπροσαρμογή του ρόλου του δασκάλου που μετατρέπεται σε υποστηρικτή της έρευνας,
 3. αλλαγή του περιεχομένου της διδασκαλίας, η οποία δεν είναι πια μετάδοση της γνώσης, αλλά διαμεσολαβητική διαδικασία που υποστηρίζει ανακαλυπτικές δραστηριότητες των μαθητών

Ζητήματα περιεχομένου της γλωσσικής διδασκαλίας

ο Γραμματική:

1. Οι προτάσεις για τη διδακτική αξιοποίηση των ΗΣΚ εστιάζουν συχνά στις προτασιακές δομές, στη λεγόμενη **γραμματική της πρότασης**, και κυρίως σε δομές που, όπως αποκαλύπτεται από τις concordances, παρουσιάζουν υψηλή συχνότητα εμφάνισης, τουλάχιστον σε ορισμένες ποικιλίες του λόγου.
2. Το ενδιαφέρον για τη γραμματική **δεν** αποτελεί μια κλασική “**focus on form**” προσέγγιση, αλλά κυρίως επιδιώκει να αναδείξει τη διαφοροποίηση των προτασιακών δομών ανάλογα με το κειμενικό είδος ή τη λειτουργική ποικιλία του λόγου, επικεντρώνεται δηλαδή στη συσχέτιση των γραμματικών δομών με το λόγο ως ολοκληρωμένο γεγονός και με το πλαίσιο παραγωγής του.
3. Η διδασκαλία **δεν εστιάζει στην ορθότητα ή μη των γραμματικών δομών**, αλλά στην ανάδειξη των εναλλακτικών γραμματικών δομών που εμφανίζονται σε ένα ΣΚ (Conrad, 2000)

Ζητήματα περιεχομένου της γλωσσικής διδασκαλίας

- Λεξιλόγιο:

1. Το λεξιλόγιο κατέχει **κεντρική θέση** στις προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση των ΗΣΚ, εφόσον άλλωστε η αναζήτηση σε ένα ηλεκτρονικό corpus δίνει κατά βάση πληροφορίες για την εμφάνιση, χρήση, λειτουργία και σημασία των λέξεων σε **διαφορετικά** συμφραστικά περιβάλλοντα.
2. Κυρίαρχη πλευρά της διδασκαλίας λεξιλογίου μέσα από ΗΣΚ είναι η **ενσυνείδητη μελέτη των λιγότερο προφανών και συζητημένων όψεων της σημασίας και της χρήσης των λέξεων**, όπως αυτές αποκαλύπτονται από την εξέταση των λεκτικών ακολουθιών ή συμπεριφράσεων (collocations) στις οποίες μετέχουν
3. Παραδοχή στην οποία συγκλίνουν οι απόψεις για αξιοποίηση των ΗΣΚ είναι η **ρευστότητα των ορίων μεταξύ γραμματικής και λεξιλογίου**: τα δεδομένα των συμφραστικών πινάκων αποκαλύπτουν όψεις της γλωσσικής χρήσης που καθιστούν δυσδιάκριτα ή εντελώς ρευστά τα όρια ανάμεσα σε αυτά τα δύο επίπεδα ανάλυσης της γλώσσας

Ζητήματα περιεχομένου της γλωσσικής διδασκαλίας

ο Διδασκαλία κειμενικών ποικιλιών:

1. Ένα ΗΣΚ δομημένο σε υποσύνολα (subcorpora) που απηχούν επιμέρους ποικιλίες λόγου, ανοίγει νέους δρόμους στην **εστιασμένη στο κείμενο γλωσσική διδασκαλία**, καθώς επιτρέπει την εκτεταμένη συσχέτιση των λεξικογραμματικών επιλογών με το κειμενικό είδος (genre) ή ευρύτερα την ποικιλία του λόγου.

ο Εστίαση στη γλωσσική χρήση:

1. Η άντληση υλικού για τη γλωσσική διδασκαλία από σώματα κειμένων σημαίνει τη μεταστροφή του ενδιαφέροντος από μια ιδεατή μορφή γλώσσας-προτύπου, στην αυθεντική γλωσσική χρήση, όπως αυτή αποτυπώνεται στα δείγματα λόγου που αντλούνται από ένα σώμα κειμένων (Roemer, 2004).

Ζητήματα περιεχομένου της γλωσσικής διδασκαλίας

- **Εστίαση σε ζητήματα γλωσσικής ποικιλότητας:**

1. Η αξιοποίηση των ΗΣΚ αναδεικνύει επιμέρους όψεις της γλωσσικής ποικιλότητας, είτε πρόκειται για την ποικιλία των γραμματικών δομών καθαυτών (variability of patterns, Clear, 2000), είτε για την ποικιλία των χρήσεων και των σημασιών του ίδιου γλωσσικού στοιχείου (λέξης, ή φραστικής δομής), όπως αυτή εμφανίζεται μέσα από τη διασπορά του σε διαφορετικά δείγματα λόγου (Aston, 2000), είτε, τέλος, για τα ιδιαίτερα λεξικογραμματικά γνωρίσματα διαφορετικών κειμενικών ειδών ή λειτουργικών ποικιλιών (genres και registers)

Νέες θεωρήσεις περί γλώσσας και γλωσσικής διδασκαλίας που αναδύονται μέσα από την αξιοποίηση των ΗΣΚ

- Οι ιδιαιτερότητες των ΗΣΚ ως εργαλείων έρευνας έχουν επηρεάσει τα ενδιαφέροντα των ερευνητών και θεωρητικών της διδασκαλίας και συνέβαλαν στη διαμόρφωση ξεχωριστών θεωρήσεων για τη γλώσσα και τη διδασκαλία της.
- Υπάρχουν
 1. **ορισμένες «σχολές»** που διαμορφώθηκαν και δίνουν κεντρική σημασία στο λεξιλόγιο (lexis) και
 2. δύο αλληλοσυσχετιζόμενα θεωρητικά μοντέλα που αξιοποιούν τα συνήθη εργαλεία εξερεύνησης των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων με **κειμενοκεντρική εστίαση**

Το λεξιλόγιο (lexis) στο επίκεντρο

- ο Η εστίαση στις πληροφορίες που δίνουν οι συμπραστικοί πίνακες για τις λέξεις -κλειδιά συνέβαλε στη διαμόρφωση προσεγγίσεων που φέρνουν το λεξιλόγιο στο επίκεντρο της μελέτης και της διδασκαλίας ενός γλωσσικού συστήματος:
- 1. **Lexical approach** (Lewis 2005): σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, το λεξιλόγιο είναι το θεμελιώδες συστατικό του γλωσσικού συστήματος και έχει κυρίαρχη θέση σε ένα πρόγραμμα γλωσσικής διδασκαλίας που **επικεντρώνεται στις σημασίες** (meaning centered syllabus) και **όχι στις δομές**.
- 2. **Lexical priming** (Hoey 2005): Ο Hoey τοποθετεί το λεξιλόγιο στη βάση του γλωσσικού συστήματος, υιοθετώντας επιχειρήματα με ψυχολinguολογικό υπόβαθρο. **Βασική θέση της θεωρίας του lexical priming είναι κάθε λέξη αποθηκεύεται μαζί με το φορτίο της, δηλαδή τις πληροφορίες για το πλαίσιο χρήσης της** (γλωσσικό-φραστικό, κειμενικό, κοινωνικό). Οι διαφορετικοί τύποι πληροφορίας που αποθηκεύουμε για κάθε λέξη είναι τα «primings» και φυσικά σε διαφορετικό πλαίσιο χρήσης των λέξεων ανακαλούνται διαφορετικές πληροφορίες.
- 3. **Lexical syllabus** (Sinclair & Renouf, 1988· Willis, 1990): πρόκειται για μία πρόταση σχεδιασμού του μαθήματος της **ξένης γλώσσας** που έχει ως **κεντρικό στόχο τον κατάλληλο χειρισμό του λεξιλογίου από τους μαθητές.**

Ελληνικά σώματα κειμένων

- Τα μέχρι στιγμής διαθέσιμα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων της νέας ελληνικής είναι περιορισμένα σε όγκο (τουλάχιστον σε σχέση με τα αγγλόφωνα και γαλλόφωνα), περιλαμβάνουν κυρίως δείγματα γραπτού λόγου και εκπροσωπούν **ορισμένες** κυρίως κειμενικές ποικιλίες (τη μεγαλύτερη μερίδα κατέχουν τα επιμέρους είδη του δημοσιογραφικού λόγου).
- Τρία σώματα κειμένων για την ελληνική γλώσσα, προϊόντα εργασίας ερευνητικών ιδρυμάτων, είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο.
- Το καθένα από αυτά έχει διαφορετική οργάνωση, εκπροσωπεί διαφορετικά είδη λόγου και υποστηρίζεται από διαφορετικών δυνατοτήτων εργαλεία γλωσσικής τεχνολογίας:
 1. ο **Εθνικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας** (ΕΘΕΓ <http://hnc.ilsp.gr/>) του Ινστιτούτου Έπεξεργασίας Λόγου,
 2. το **Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων** από την “Πύλη για την ελληνική γλώσσα” (<http://www.greek-language.gr>) του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ, <http://www.greeklanguage.gr>) και
 3. το **Σώμα Ελληνικών Κειμένων** (ΣΕΚ, <http://www.greekcorpora.org/corp1.aspx>), προϊόν ερευνητικού προγράμματος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Χαρακτηριστικά και δυνατότητες των διαθέσιμων στο διαδίκτυο ελληνικών σωμάτων κειμένων

- Ο **όγκος** του υλικού που περιλαμβάνουν είναι σχετικώς **περιορισμένος**, το ίδιο και ο **βαθμός εκπροσώπησης** διαφορετικών ποικιλιών του λόγου (π.χ. ο προφορικός λόγος εκπροσωπείται μόνο στο ΣΕΚ κατά 10%).
- Ο **ΕΘΕΓ** αποτελεί μέχρι στιγμής το πιο ογκώδες σώμα κειμένων της ελληνικής γλώσσας, αντιπροσωπεύει αρκετές ποικιλίες του γραπτού λόγου και είναι προσπελάσιμος με ιδιαίτερα εξελιγμένα εργαλεία γλωσσικής τεχνολογίας, αλλά η πρόσβαση σε αυτόν είναι μόνο μερική για τους μη συνδρομητές.
- Το ΣΕΚ είναι **μικρότερο σε όγκο**, όμως σχεδιάστηκε με **συστηματικότητα**, ώστε να εκπροσωπεί **διαφορετικές ποικιλίες λόγου** (Γούτσος 2003). Βασικό μειονέκτημα του ΣΕΚ είναι ότι δεν επιτρέπει τη μετάβαση από τις γραμμές μιας concordance στο πλήρες κείμενο (δίνονται μόνο γενικές πληροφορίες για την πηγή).

Χαρακτηριστικά και δυνατότητες των διαθέσιμων στο διαδίκτυο ελληνικών σωμάτων κειμένων

- Το σώμα κειμένων της Πύλης του ΚΕΓ είναι το μικρότερο σε όγκο και εκπροσωπεί μόνο τον γραπτό δημοσιογραφικό λόγο και τον εκπαιδευτικό λόγο (συγκεκριμένα τον λόγο των σχολικών βιβλίων). Είναι όμως το **μόνο που δίνει τη δυνατότητα μετάβασης από την concordance στο πλήρες κείμενο** και επιπλέον οι αρχές με βάση τις οποίες συγκροτείται σε υποσύνολα δηλώνονται με διαφάνεια.
- Οι δάσκαλοι της ελληνικής (ως μητρικής ή ως δεύτερης/ ξένης) που ενδιαφέρονται να υλοποιήσουν εκπαιδευτικές εφαρμογές αξιοποιώντας τα διαθέσιμα ΗΣΚ μπορούν να στηρίξουν στο καθένα από αυτά διαφορετικού τύπου και προσανατολισμού δραστηριότητες.
- Γενικότερη αποτίμηση: κανένα από τα τρία σώματα κειμένων δεν μπορεί να στηρίξει από μόνο του τις ανάγκες ενός ολοκληρωμένου μοντέλου ένταξης των ΗΣΚ στη γλωσσική διδασκαλία, αλλά είναι απαραίτητη η συνδυαστική και επιλεκτική αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους.

Δυνατότητες αξιοποίησης των ελληνικών ΗΣΚ στη γλωσσική εκπαίδευση

- Η εξυπηρέτηση των αναγκών της διδασκαλίας της ελληνικής ως μητρικής και ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας δηλώνεται ως ένας από τους **στόχους** της συγκρότησης των τριών ελληνικών ΗΣΚ.
- Μέχρι στιγμής δεν έχει δοκιμαστεί συστηματικά η ένταξη των ελληνόγλωσσων corpora στο πρόγραμμα διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας στα σχολεία ή στη διδασκαλία της ελληνικής σε μη φυσικούς ομιλητές της.
- Οι φιλόλογοι-εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης **ενημερώνονται** σχετικά με τις δυνατότητες αξιοποίησης των ΗΣΚ **μόνο στο πλαίσιο επιμορφώσεων** για τη διδακτική αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

Δυνατότητες αξιοποίησης των ελληνικών ΗΣΚ στη γλωσσική εκπαίδευση

- Η μέχρι τώρα πιλοτική διερεύνηση του ζητήματος έδειξε τα εξής:
 1. οι εξοικειωμένοι με τις ΤΠΕ εκπαιδευτικοί **εντυπωσιάζονται** αρχικά με τη δυνατότητα αξιοποίησης αυθεντικού γλωσσικού υλικού στην τάξη, αλλά **φέρουν ενστάσεις** ως προς τα πρακτικά ζητήματα (περιορισμένος χρόνος, έλλειψη υποδομών κτλ),
 2. διακρίνονται δύο βασικές οπτικές ως προς τον τρόπο εισαγωγής των corpora στη διδασκαλία: α) **οι εκπαιδευτικοί ενσωματώνουν** το νέο εργαλείο στις ήδη διαμορφωμένες διδακτικές πρακτικές τους ή β) το νέο εργαλείο αποτελεί **έναυσμα για την αναζήτηση διαφορετικού τύπου πρακτικών διδασκαλίας και μάθησης** από τις καθιερωμένες

Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Πληροφορίες

Αναζήτηση

Σώμα Κειμένων

Στατιστικά

Αναζήτηση

Εμφάνιση

Συμφραζόμενα λέξης
 Ολόκληρη πρόταση

Θεματική Ενότητα

Χωρίς επιλογή... <Ctrl>+Click

- Ανάπτ. Εφαρ. σε Προγ. Περ. (Γ' Λυκ. Τεχ. Κατ.)
- Αρχαία Ιστορία (Α' Γυμνασίου)
- Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (Γ' Λυκείου)
- Βιολογία Γενικής Παιδείας (Γ' Τάξ. Εν. Λυκ.)
- Γλωσσικές Ασκήσεις (Ενιαίου Λυκείου)

Κειμενικό Είδος / Τύπος

Χωρίς επιλογή... <Ctrl>+Click

Κειμενικό Είδος

- Αίτηση
- Ανακοίνωση
- Ανάλυση
- Αναφορά

Διδασκαλία με βάση το ισχύον διδακτικό πρότυπο

- επιλέγοντας το «Σώμα Κειμένων» (από την αριστερή στήλη),
- έχει τη δυνατότητα να επιλέξει το κειμενικό είδος «Κριτική βιβλίου».

The screenshot shows the interface of the 'Didactic Textbooks of the Pedagogical Institute' website. The title bar reads 'Διδακτικά Βιβλία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου'. On the left, there is a navigation menu with the following items: Πληροφορίες, Αναζήτηση, Σώμα Κειμένων (highlighted), and Στατιστικά. The main content area is titled 'Αναζήτηση' and contains a search input field with a 'Βρες' button. Below the search field, there is a section for 'Εμφάνιση' with two radio button options: 'Συμφραζόμενα λέξης' (selected) and 'Ολόκληρη πρόταση'. Below the search area, there is a 'Περιεχόμενα' section and a 'Θεματική Ενότητα' section. The 'Θεματική Ενότητα' section lists several topics: 'Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον (Γ' Λυκείου Τεχνολογικής Κατεύθυνσης)', 'Αρχαία Ιστορία (Α' Γυμνασίου)', 'Αρχές Οικονομικής Θεωρίας (Γ' Λυκείου)', 'Ελληνική Γενναία Παιδείας (Γ' Τάξη Ενιαίου)', and 'Κριτική βιβλίου' (highlighted in a green box).

Διδασκαλία με βάση το ισχύον διδακτικό πρότυπο

- υπάρχουν μόνο δύο τέτοια κείμενα στα σχολικά βιβλία που ανήκουν σε αυτή την κειμενική κατηγορία ([#6035](#) & [#6041](#)), αυτά ακριβώς που υπάρχουν στο κεφάλαιο που διδάσκει.
 - Η αναζήτηση αυτή θα της δώσει επομένως 2 μόνο αποτελέσματα, ένα εκ των οποίων είναι το προς διερεύνηση κείμενο.
1. **ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ ΜΙΑΣ ΧΑΜΕΝΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, Κ. Πολίτη: "Στου Χατζηφράγκου**
 2. **(Ειρήνη Παϊδούση, "Λεξιλογικές ασκήσεις" Μ. Τριανταφυλλίδη, Περιοδικό Παιδεία, τεύχ. 5, Φεβρουάριος 1947, σ. 302)***

Διδασκαλία με βάση το ισχύον διδακτικό πρότυπο

- Στην πρώτη παράγραφο του κειμένου διαβάζουμε τα εξής:

«Τη "βιογραφία" μιας εποχής και μιας κοινωνίας βασισμένης στην πραγματικότητα και στολισμένη με φανταστικά επεισόδια επιχειρεί στο νέο του μυθιστόρημα "Στου Χατζηφράγκου" ο Κ. Πολίτης. Η πολιτεία που **υπαινίσσεται** είναι η οριστικά χαμένη, εδώ και σαράντα χρόνια, για τον ελληνισμό πρωτεύουσα της Ιωνίας, μια από τις λαϊκές συνοικίες της οποίας -όπου και **διαδραματίζονται** τα σημαντικότερα συμβεβηκότα του βιβλίου- ονοματίζει και ο τίτλος του μυθιστορήματος.»

- Ο έμπειρος εκπαιδευτικός γνωρίζει ότι θα υπάρξουν αρκετά παιδιά που θα δυσκολευτούν στην κατανόηση των λέξεων «**υπαινίσσεται**» και «**διαδραματίζονται**».

Διδασκαλία με βάση το ισχύον διδακτικό πρότυπο

- Ο εκπαιδευτικός:
 1. προτρέπει τα παιδιά να επισκεφτούν τα σώματα κειμένων της Πύλης και
 2. να αναζητήσουν παραδείγματα που να εμπεριέχουν τις δύο αυτές λέξεις αλλά και άλλες λέξεις που τους είναι άγνωστες

Φύλλο εργασίας

1. Χωριστείτε σε τριάδες. Οι πρώτες τρεις τριάδες είναι το Α, οι επόμενες τρεις είναι το Β και οι τελευταίες τρεις το Γ (υποθέτουμε ότι έχει 27 παιδιά).
2. Πληκτρολογήστε τη σελίδα <http://www.greek-language.gr> . Εκεί θα βρείτε τα σώματα κειμένων:

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html

1. Η ομάδα Α θα επισκεφθεί το σώμα **της εφημερίδας Τα Νέα**:
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/nea/index.html
2. η ομάδα Β τα σώματα **κειμένων σχολικού λόγου**: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/pi/index.html
3. και η ομάδα Γ το σώμα κειμένων **της εφημερίδας Μακεδονία**:
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/macedonia/index.html

Φύλλο εργασίας

1. Αναζητήστε παραδείγματα που να εμπεριέχουν τα ρήματα ή και άλλες λέξεις που σας δυσκολεύουν.
2. Γράψτε ποιες οι σημασίες των ρημάτων και ποια από αυτές ισχύει για το συγκεκριμένο κείμενο.
3. Ανοίξτε το λεξικό Τριανταφυλλίδη και δείτε αν κατανοήσατε καλά τη σημασία των ρημάτων.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html

Διδασκαλία με βάση το ισχύον διδακτικό πρότυπο

- ο/η εκπαιδευτικός, προκειμένου να εμπεδώσει στα παιδιά τη γνώση του λεξιλογίου στο συγκεκριμένο κείμενο ή κείμενα, δημιουργεί από τα ίδια σώματα κειμένων ασκήσεις τις οποίες δίνει τα παιδιά ως άσκηση για το σπίτι. Πληκτρολογεί π.χ. τη λέξη «υπαινίσσομαι», επιλέγει τα παραδείγματα να δίνονται σε επίπεδο πρότασης και έχει τα εξής αποτελέσματα (παραδειγμα από το σώμα κειμένων της εφημερίδας *Μακεδονία*):
- Με βάση τα αποτελέσματα αυτά, διαμορφώνει την εξής άσκηση ως κατ' οίκον εργασία:

Υπαινίσσομαι

υπαινίσσονται (3) [[υπαινίσσομαι](#) - V+P:P3p:D3p:T3p]

[M1242](#) P069 L118 Άλλοτε **υπαινίσσονται** την πόλη και άλλοτε την κατονομάζουν.

[M2510](#) P007 L011 Η εξαφάνιση στο επίσης μαγικό Παρίσι, η παρακολούθηση, η σύλληψη, οι φόβοι πως κι αυτή πρέπει να κρατήσει το στόμα της κλειστό, γιατί κινδυνεύει η ζωή της από ένα αόρατο παρακράτος που όλοι **υπαινίσσονται** αλλά κανένας δεν κατονομάζει.

[M5592](#) P006 L006 Τα γνωστά γεωμετρικά μοτίβα της μας ταξιδεύουν σε αρχιτεκτονικά ανοίγματα, που πλαισιώνουν περιβάλλοντα από μεταφυσικά τοπία, δάπεδα χαραγμένα με πλακάκια από τα οποία αναδύονται κύβοι, κίονες ή άλλα στερεά σχήματα, κλίμακες που **υπαινίσσονται** αναβάσεις.

υπαινίχθηκαν (1) [[υπαινίσσομαι](#) - V+P:J3p]

[M0094](#) P031 L042 Την ίδια ώρα, παραμένει το ερωτηματικό κατά πόσον υπάρχει οργανωμένο σχέδιο εμπρηστών, όπως **υπαινίχθηκαν** οι Αλέκος Παπαδόπουλος και Γιώργος Ρωμαίος.

Άσκηση κατ' οίκον

Συμπληρώστε τα κενά με τον ορθό τύπο του ρήματος υπαινίσσομαι:

Ασφαλώς δεν φαντάζομαι ότι αυτές τις πρωτοβουλίεςο κύριος Σύρρης με την έκφρασίν ου, ότι στις προσπάθειές του δεν χτυπά "βαρύγδουπες πόρτες μεγαλοπαραγόντων" όπως άλλωστε με ιαβεβαίωσε προσωπικώς εις τηλεφώνημά του.

Άλλοτετην πόλη και άλλοτε την κατονομάζουν.

Την ίδια ώρα, παραμένει το ερωτηματικό κατά πόσον υπάρχει οργανωμένο σχέδιο εμπρηστών, όπως (παθητικός αόριστος) οι Αλέκος Παπαδόπουλος και Γιώργος Ρωμαίος.

Ο σύνδεσμος των αθλητικών συντακτών καλεί τον αρχηγό του Παναθηναϊκού να προβεί άμεσα στην αποκάλυψη των όσων (παθ. αόριστος) τονίζοντας, ότι σε διαφορετική περίπτωση θα προσφύγει αρμοδίως.

Προστιθέμενη αξία από την αξιοποίηση των ΤΠΕ και κριτική προσέγγισή της

● Πλεονεκτήματα

1. Κάνει πιο ενδιαφέρον το μάθημα. Είναι βέβαιο ότι τα παιδιά, κυρίως κατά τα πρώτα μαθήματα, θα δείξουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη διδασκαλία, αφού θα αξιοποιούνται εν μέρει τα νέα μέσα.
2. Αξιοποιεί αυθεντικό υλικό για ασκήσεις, αφού οι λέξεις που αναζητούν τα παιδιά εμφανίζονται σε αυθεντικά κείμενα δημοσιογραφικού και σχολικού λόγου.
3. Εξοικειώνονται τα παιδιά με τη χρήση των νέων γλωσσικών εργαλείων. Τα παιδιά μπορούν να ψάχνουν σε κάθε μάθημα τόσο στα σώματα κειμένων όσο και στα ηλεκτρονικά λεξικά της Πύλης, αν έχουν περαιτέρω δυσκολίες με την κατανόηση κάποιων σημασιών.
4. Κινείται στο πλαίσιο του βιβλίου και του σχολικού χρόνου. Η όλη διαδικασία δεν είναι χρονοβόρα και δεν ανατρέπει τον προγραμματισμό του σχολικού χρόνου.

Προστιθέμενη αξία από την αξιοποίηση των ΤΠΕ και κριτική προσέγγισή της

- Μειονεκτήματα
 1. Κατά βάθος όμως το όφελος των μαθητών είναι μικρό και επιφανειακό, αφού εξακολουθεί να κυριαρχεί η στατική προσέγγιση στη γλωσσική διδασκαλία.
 2. Η πρωτοβουλία των παιδιών είναι περιορισμένη και αυστηρά καθοδηγούμενη, η συνεργασία τους για την αναζήτηση και τη σύνθεση της γνώσης κινείται σε ένα πρώτο επίπεδο.
 3. Η καλλιέργεια της ικανότητά τους να μαθαίνουν και να κινούνται δημιουργικά και ανεξάρτητα δεν καλλιεργείται.
 4. ακολουθεί συγκεκριμένο βηματισμό ως προς τις ενέργειες που θα κάνουν τα παιδιά (ορίζει τι θα κάνουν με τα κείμενα και τις λέξεις, ορίζει τα όρια των ανταλλαγών μεταξύ τους και τα όρια της συνεργασίας κ.τ.λ.).

Μειονεκτήματα

- Συνεισφέρει, με άλλα λόγια, στην κατασκευή μιας εγγράμματης μαθητικής υποκειμενικότητας που κινείται σε συγκεκριμένα όρια
- Διαβάζοντας το θέμα μας από την οπτική της αξιοποίησης των ΤΠΕ στη διδασκαλία, δεν είναι δύσκολο να πούμε ότι κινείται στη λογική αυτού που έχει αποκληθεί «Ψεύτικα νέο» (Lankshear & Knobel 2003).
- γνώσεις που αποκομίζουν τα παιδιά για τη γλώσσα είναι αποσπασματικές.
- Εκλαμβάνουν τη γλώσσα ως ένα άθροισμα στοιχείων τα οποία έχουν να μάθουν, προκειμένου να επιτύχουν στις εξετάσεις, και δεν κατανοούν τη σχέση της με την πραγματικότητα.
- Οι υπολογιστές στο συγκεκριμένο παράδειγμα μπορεί να σώσουν τα προσχήματα, δεν ανατρέπουν όμως αυτή την οπτική, την εξυπηρετούν.

Εκδοχή Β' του ίδιου σεναρίου: Η ενδιάμεση λογική

- Μια άλλη εκπαιδευτικός, αξιοποιώντας το ίδιο περιβάλλον, κινείται κάπως **διαφορετικά**. Γνωρίζει από την εμπειρία της ότι τα παιδιά είναι πολύ πιθανό να έχουν λεξιλογικές δυσκολίες στην κατανόηση των κειμένων της ενότητας «Παρουσίαση και κριτική ενός βιβλίου» και αποφασίζει να αντιμετωπίσει συνολικά το ζήτημα, αξιοποιώντας τις ΤΠΕ και τα σώματα κειμένων.

Δεύτερο παράδειγμα: διερεύνηση της κειμενικής ιδιομορφίας των δύο κειμενικών ειδών, κριτικής βιβλίου και βιβλιοπαρουσίασης

1. Επισκεφτείτε τα σώματα κειμένων των διδακτικών βιβλίων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.
2. Αναζητήστε, η κάθε μία από τις τρεις ομάδες, τρία ενδεικτικά παραδείγματα από τα κειμενικά είδη «Κριτική βιβλίου» και «Παρουσίαση βιβλίου» (για την κριτική βιβλίου υπάρχουν μόνο δύο, για την παρουσίαση βιβλίου δέκα. Η εκπαιδευτικός μπορεί να ορίσει να επισκεφτούν διαφορετικά κείμενα η κάθε ομάδα).
3. Διαβάστε τα κείμενα προσεχτικά και προσπαθήστε να εντοπίσετε διαφορές ανάμεσα στα δύο είδη: ποσοτικές (π.χ. έκταση) και ποιοτικές.
4. Δουλεύοντας ομαδικά καταγράψτε τις διαφορές και στηρίξτε τις σε ενδεικτικά παραδείγματα.
5. Η κάθε ομάδα θα παρουσιάσει τις διαπιστώσεις της με πρόγραμμα παρουσίασης στην τάξη.

2^ο σενάριο

- Μετά από αυτή τη διαδικασία η τάξη ως όλο καταλήγει **στα απαραίτητα συμπεράσματα ως προς το λεξιλόγιο και τις ιδιαιτερότητες των δύο κειμενικών ειδών**. Μπορεί στη συνέχεια να διασταυρώσει τις διαπιστώσεις αυτές με αυτές του βιβλίου

Προστιθέμενη αξία από την αξιοποίηση των ΤΠΕ και κριτική προσέγγισή της

- διαφορές αλλά και ομοιότητες με αυτή της προηγούμενης.
 1. ακολουθεί σε σημαντικό βαθμό την ύλη του βιβλίου.
 2. Αξιοποιεί επίσης τα νέα μέσα προκειμένου να κάνει τη διδασκαλία της πιο ενδιαφέρουσα
 3. Έχει όμως και σημαντικές διαφορές, αφού βλέπει και **προσεγγίζει την ενότητα ως όλο, δίνει ρόλο στα παιδιά, προκειμένου να εντοπίζουν μόνα τους δυσκολίες και διαφορές και να βρουν λύσεις.**
 4. Δίνει, επίσης, σημαντικό χρόνο για την παρουσίαση των διαπιστώσεων, οι οποίες δεν εντοπίζονται μόνο σε λεξιλογικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο κειμενικών ειδών

Πλεονεκτήματα

- Γλωσσικός γραμματισμός:

Καλύτερη κατάκτηση της «ύλης». Η **εκπαιδευτικός δίνει ρόλους στα παιδιά**, προκειμένου να **διαβάσουν** και να **κατανοήσουν** τα κείμενα, να **εντοπίσουν** τις δυσκολίες και να **κατακτήσουν** μέσω της δικής τους έρευνας τις **ιδιαιτερότητές** τους ως κειμενικά είδη.

Πλεονεκτήματα

○ Νέος γραμματισμός:

1. Παράλληλα με τον κλασικό γλωσσικό γραμματισμό, **τα παιδιά επισκέπτονται ιστοσελίδες, διερευνούν γλωσσικό υλικό** που είναι αποθηκευμένο σε βάσεις δεδομένων, αναγκάζονται να **αναζητήσουν και να βρουν λύση στο πρόβλημα που έχουν να διερευνήσουν**. Πρόκειται για γλωσσικές δεξιότητες εξαιρετικά χρήσιμες στην αποκαλούμενη κοινωνία της πληροφορίας.
2. Παράλληλα, τα παιδιά **οργανώνουν την παρουσίαση των διαπιστώσεών τους σε συγκεκριμένου τύπου λογισμικό** (πρόγραμμα παρουσιάσεων), το οποίο είναι ένα από τα νέα μέσα πρακτικής γραμματισμού με τις δικές του ιδιαιτερότητες. Ασκούνται επομένως στην παραγωγή λόγου με ηλεκτρονικά μέσα, κάτι πολύ συνηθισμένο στις σημερινές κοινωνίες

Πλεονεκτήματα

- **Κριτικός γραμματισμός:**

Με βάση κάποιες από τις επιστημονικές παραδόσεις, η κριτική διάσταση είναι υπαρκτή και εντοπίζεται στη διαδικασία **αναζήτησης των κοινών σημείων και των διαφορών στα δύο είδη κειμένων**. Η όλη διαδικασία θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι καλλιεργεί την κριτική σκέψη σύμφωνα με ορισμένες επιστημονικές παραδόσεις (Mitsiko-roulou & Koutsogiannis 2005).

Οι μαθητές:

1. κινούνται με **διαφορετικό βηματισμό** κατά τη διδασκαλία,
2. ασκούνται στο να **ερευνούν**, να **συνεργάζονται** και να **οδηγούνται** σε **διαπιστώσεις**.
3. Η διδασκαλία, δηλαδή, και το συγκεκριμένο σενάριο οδήγησε στη δημιουργία πιο **ενεργών μαθητών**, παρ' ότι **αξιοποίησε** το **ίδιο διαδικτυακό περιβάλλον**

Μειονεκτήματα

Το κυριότερο μειονέκτημά της θα μπορούσε να χαρακτηριστεί το γεγονός ότι δε σέβεται το σχολικό χρόνο,

θα «χάσει» η εκπαιδευτικός σαφώς περισσότερο χρόνο για να ολοκληρώσει τη συγκεκριμένη ενότητα.

Αν μάλιστα ακολουθήσει την ίδια λογική για όλες τις ενότητες, είναι προφανές ότι θα δυσκολευτεί αρκετά να καλύψει «τη διδακτέα ύλη».

***Ευχαριστώ πολύ
για την προσοχή σας!!!***

